

Mūzika filmai “Dvēseļu putenis” – starp pasaules atzītākajiem filmu mūzikas darbiem

Mūsu pazīstamā komponiste Lolita Ritmane nominēta Pasaulē filmu mūzikas balvai kategorijā “Publikas izvēle” par vēsturiskajai kara drāmā “Dvēseļu putenis” radīto skaņu ceļiņu. Filma iekļauta arī Tenerifē Starptautiskā filmu mūzikas festivāla *Fimucite* konkursa sadaļā *Fimucinema*, kurā no 21. līdz 25. septembrim filmas no visas pasaules sacentīsies četrās kategorijās: par labāko mūziku spēlfilmā, par labāko oriģinālo partitūru dokumentālajai filmai, par labāko oriģinālo partitūru īsfilmai un labāko oriģināldziesmu.

“Jutos ļoti pagodināta saņemt šo nomināciju! Pateicos ikkatram, kurš balsoja par manis komponēto mūziku filmai “Dvēseļu putenis”, sacīja komponiste Lolita Ritmane un, uzrunājot Latvijas sabiedriskās TV skatītājus 15. septembra rītā, vēltija aizkustinošus vārdus tautiešiem Latvijā un pau-

da savu gandarījumu par filmas panākumiem, atminoties radošo un pacilājošo darba procesu.

Filma “Dvēseļu putenis” ir līdz šim visvairāk skatītā filma atjaunotās Latvijas vēsturē. Izcilās latviešu komponistes Lolitas Ritmanes mūzikas ierakstā piedalījies diriģents Māris Sirmāis un Valsts Akadēmiskā koŗa *Latvija* mākslinieki, kā arī īpaši filmai izveidots orķestris ar mūziķiem no Latvijas Nacionālā simfoniskā orķestra, Latvijas Nacionālās operas un baleta orķestra, kamerorķestra *Sinfonietta Riga* un Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijas. Mūzikas ieraksts tika veikts Latvijas Radio 1. studijā Māŗa Brieŗkalna un skaņu režisora Vāŗa Kurmiŗa virsvadībā. Filmas instrumentācijas konsultants bija Larijs Renčs no ASV, savukārt mūzikas mikšēšanu īstenoja Lolitas dzīvesbiedrs, amerikāņu producents un skaņu režisors Marks Matsons.

Sēņu laika otrais vilnis Latvijā

Sēņu raŗa Lubānas meŗos un pie Roŗas // Foto: Juris Lorencs un Daŗga Brinkmane (Vairāŗ lasiet J. Lorenca komentāru 5. lpp.)

Vides objekts “Aspazija kāpās” Dubultos

10. septembrī Jūrmalā, Dubultos, kāpu zonā iepretī Aspazijas māŗai svinīgi atklāŗa dzejnieces bronzas skulptūru, ko veidoŗi tēlniece Olga Šilova. Tēlniece pie Aspazijas bronzas tēla strādāŗa pusgadu, cenŗoties atainot dzejnieces būtību un atklāt viŗas raksturu. Veidoŗot skulptūru, Olga Šilova pētīŗa Aspazijas biogrāfiju un iedziļināŗas arī 19. gadsimta sievieŗu modes tendencēs. Jāpiebilst, ka dzejnieces majestātiskais tēls ar kāŗi pie kāŗām apzināti veidots pilnā augumā un nav uzlikts uz paaugstināŗuma, lai ikviens intere-

sents varētu nostāties līdzās Aspazijai, apskaut viŗu un, ja vēlas, nofotografēties.

Vides projekta „Aspazija kāpās” atklāŗšanā piedalīŗas Valsts prezidents Egils Levits. Savā uzrunā Levits teica, ka ir liels gods, jo Aspazija ir Jūrmalai piederīga. Jūrmala ir Aspazijas pilsēta. Dzejniece šeit nodzīvoja sava mūŗa otro daļu. „Viŗa pa šo ceļu nāca uz jūru, jo tas bija

tuvākais ceļš. Tāpēc šeit turpmāŗ būs viŗas skulptūra, lai mēs varam ar viŗu sasveicināties, ejot garām. Aspazija ir viena no lielākajām latvieŗu personībām, daudzšķautņaina. Dzejniece atstāŗusi nozīmīgu mantojumu latvieŗu literatūrā, vienlaikus bijusi arī sabiedriskā darbiniece un politiķe,” teica prezidents. Izjasts paldies par ieguldījumu Aspazijas piemiŗas iemūŗināŗšanā un daiŗrades popularizēŗšanā arī mūŗu autorei un uzticamai lasītāŗai ASV, literatūrzinātniecei Astrīdai Stahnkei!

Par migrāciju
putnu un
mediķu dzīvē

2. lpp.

Juŗa Lorenca
un Kāŗļa
Streipa
komentāri

5. lpp.

Latvijā
atmostas
kultūras dzīve

6. lpp.

Sallija
Benfelde par
ziņu saprātīgu
lasīŗanu

7. lpp.

Gardēŗu
ceļojums
Latvijā

8. lpp.

PLMC Cēsis
jaunumi

11. lpp.

KAMENA KAIDAKA

Prologs

Rudens. Īstais migrācijas laiks, ja runājam par putniem. Par cilvēku migrāciju varam runāt visu gadu, bet par migrāciju medicīnas darbinieku vidē šogad runas kļuvušas skaļākas, jo ir konkrēti ārsti, konkrēti vārdi un uzvārdi. No abstraktas, teorētiskas spriedelēšanas par iespējām atgriezties Latvijas medicīnā varam pāriet pie konkrētās pieredzes stāsta. LĀZA prezidenta, endokrinologa prof. Uģa Gruntmaņa dzīves un darba vieta varēja būt Latvija, bet būs ASV.

Kādi jautājumi? Kādi secinājumi? Un vai vispār jautājumi tiek uzdoti? Un meklētas atbildes? Neskatoties uz Covid visu piesedzošo ēnu, tomēr paliek sensenais jautājums par kadru politiku medicīnā, par chronicu cilvēkresursu trūkumu, par nesamērīgu atalgojumu nozarē strādājošajiem, par izglītības problēmām, par kvalifikācijas atzišanas problēmām, par ētiku, par neētiku saskarsmē, par direktīvām un direktīvu vadības stilu, beigu beigās – par loģiku vai tās trūkumu.

Latviešu ārstu un zobārstu apvienība (LĀZA) jau sen, vairāk nekā 70 gadus, kā sabiedriska organizācija, bet ne politiska partija, cenšas risināt tos jautājumus, kas aktuāli tās biedriem – pasaulē strādājošajiem veselības nozares profesionāļiem. Un līdz ar Latvijas neatkarības atgūšanu saikne starp kollēgām šeit un tur ir izveidojusies gana cieša. Bet paliek atklāts jautājums – vai Latvijā vajag tos, kas no tās izbraukuši, mācījušies, strādājuši citviet pasaulē un gribētu atgriezties, lai ne tikai ārstētu pacientus, bet arī lai iesaistītos veselības aprūpes un medicīniskās izglītības sistēmas uzlabošanā ar savām zināšanām un pieredzi. Vai vajag?

Pateikt, ko par remigrāciju domā LĀZA valde – tāds ir šī raksta tapšanas mērķis.

Vai remigrācija notiek?

Laikam "remigrācija" ir jauns termins. Taču tas varbūt pat ir atbilstošāks vārds nekā "reemigrācija", jo pārcelšanos uz citu ES valsti varētu saukt par vienkāršu migrāciju un atgriešanos tad – kā remigrāciju. Līdzīgi kā cariskās Krievijas laikā ar studēšanu Terbatā, Pēterburgā un Maskavā, arī pašreiz daudzi Latvijas censoni papildina zināšanas Eiropas Savienībā (ES). Mēs zinām, ka daļa atgriežas. Tā vien šķiet, – jo isākas studijas, jo lielāka varbūtība atgriezties. Zināšanu papildināšana, migrācija, remigrācija ir tāpat arī citu tautību ES ārstu migrācija – to nevar apturēt. Gandrīz visi tie, kas šobrīd sēd Latvijas varas augstākajos ešelonus, isāku vai garāku laiku ir aizmigrējuši un smēlušies zināšanas vai ieguvuši diplomus kādā no tālām zemēm, daudzi arī ASV, jo tās universitātes vienmēr un visur

ir bijušas reitingu augšgalos. Vai remigrēs tie jaunieši, kas šogad un nākamgad dosies pasaulē? Kas paliks Latvijā? Kas tad būs tie 1,5 miljoni, par kuriem runā EUROSTAT savās prognozēs 2050. gadam? Atbilde nav iepriecinoša, ja paskatās Latvijas demografisko karti. Tātad remigrācijas tempi ir daudz par lēnu, bet signāli, lai tā notiktu ātrāk, ir daudz par vāju vai arī drīzāk negatīvi, kā tas ir mūsu minētajā gadījumā ar ārstu Uģi Gruntmani.

Vai remigrācija vajadzīga?

Tā bijusi vajadzīga pagātnē. Latvijas Universitātes veidošanās laikā, nodibinoties Latvijas valstij 1918. gadā, gan pēcāk – trimdā – Baltijas Universitātei Vācijā. Abos gadījumos bija vitāli nepieciešami izglītoti mācītāji, kas aizpildītu vakuumu, gan vienā, gan otrā gadījumā, jo uz vietas augstākā izglītība bija tikai veidošanās stadijā.

Vai pašreiz remigrācija ir vajadzīga, laikam atkarīgs no tā, kam uzdod šo jautājumu. Pēc dažādu leģendāru veidu un līmeņu pretdarbības, ar ko saskāras Uģis Gruntmanis, atklāti sevi piedāvājot darba tirgū, var secināt, ka "ne". Faktiski īsta vakuuma nav. Ja arī kāda vakance parādās, tā aizpildās ar pašreizējai izstrādātai sistēmai daudz maz atbilstīgu personu.

Tomēr domājam, ka remigrācija ir vajadzīga. Joprojām ir ārzemēs izglītotu un rietumnieciski domājošu, neaptraipītas reputācijas darbinieku trūkums. Ja uzceļ augstu sienu, kurai netiek pāri, tas var kaitēt ilgtermiņa pozitīvai attīstībai. Ikviens no ārstiem, kuŗš atgriezies pēc isāka vai garāka profesionālās pilnveides laika, jums pateiks, ka atgriezties ir bijis gatavs gāzt kalnus, bijis spārnots jaunām idejām un apņēmību darīt pasauli labāku. Un daudziem tas arī ir izdevies. Ir piemēri, kad remigrējušais kollēga paveic to, ko citādi nebūtu paveikuši. Arī pozitīvais mēdz pielipt. Uz to arī ceram, ka remigrācija nesīs pozitīvas vēsmas, jaunās idejas, jaunu, kritisku un reizē konstruktīvu skatu uz mācību un darba vidi.

Vai ir šķēršļi remigrācijai?

Atkal atskatoties vēsturē, – latviešu censoniem bija likumos iestrādāti šķēršļi iespiesties vācu dominētajā vidē Rīgā 18. un 19. gadsimtā. Toreiz bija skaidri formulēti noteikumi, kā pēc tas nav iespējams vai gandrīz neiespējams.

Pašreiz ir līdzīgi. Tāpat arī – vēlme saglabāt *status quo*. Šis pašreizējais statuss ir ne tikai ērts, bet arī pasargā no necaurspīdīgumu un reizēm apšaubāmā godīguma izgaismošanas. Papildu grūtības rada iesūkusies postpadomju illūzija par autoritārismu kā problēmu risināšanas līdzekli.

Ja šķēršļu joslas barjēras varam nosaukt vārdos, tad augstākā ir attieksmes un attiecību kultūra, nākamā būs juridiskā

barjēra, tad finanču barjēra un sociālās neaizsargātības barjēra, kuŗu kā nopietnu iemeslu neatgriezties aptaujās min visi.

Vai un kā remigrācijas šķēršļus var novērst?

Laikam jau jāpielieto pedagogiem un labām ģimenēm sen zināma patiesība – audzina ne vārdi, bet labs piemērs. Tāpēc LĀZA turpinās piedāvāt savu kvalifikāciju un atbalstu, mūsu kollēgas ir gatavi dalīties ar savām zināšanām. Studenti, rezidenti un jaunie ārsti novērtē sniegto atbalstu – iespējas praksē redzēt rietumnieciskas pieejas priekšrocības un, kopā darbojoties, apgūt praktiskās iemaņas, gan arī kalpojot kā iedrošinājums un padoma sniedzējs. Šim laikam jaunās problēmas ar pārvietošanos starp valstīm savā veidā ir nojaukušas valstu robežas, un kollēgu

tas nosaukt nesaprotamos terminos. Līdzīgi ir ar remigrāciju medicīnā – noteikumi un prasības ir noformulēti tā, lai kaklu var nolauzt. Katrā ziņā ir jāapbruņojas ar pacietību, laiku un naudu, jo šis ir maksas pakalpojums. Un laiks, kādā AIC pieņems lēmumu par kvalifikācijas, kas iegūta ārpus ES, atzišanu, ir 6-12 mēneši no visu dokumentu iesniegšanas. Gadu uz koferiem. Un tad ar neizpakotiem atkal atpakaļ, ja ceļības strādāt atbilstoši savām spējām un vēlmēm nepiepildās...

Bez padoma te neiztikt – ja tiešām Latvija vēlas savus dēlus un meitas atpakaļ, tad runājiet labā valodā – runājiet tā, lai var saprast, un esiet iecietīgi, ja kāds pārprot!

Dot padomu, atbalstīt ar savu pieredzi, norādīt uz šķēršļiem – to varam, bet šķēršļus noņemt var tikai tie, kas drikst tos uzlikt.

saziņa interneta vidē nu iztiek bez visuregulējošā starpnieka. Noteikti būtu jāatbalsta jauno ārstu un jauno speciālistu asociācijas, cerot, ka tās nepiemeklēs pašlabuma un varas centralizācijas kāre. Var iedot makšķeri, bet nevar cita veidā izvilkt zivi. Tām nepieciešamajām pārmaiņām, ko mēs kā organizācija saskatām, jānotiek, kad tās atzīs arī kollēgas Latvijā. Akadēmiskās informācijas centrs (AIC), kas ir tā iestāde, kuŗa veic ārvalstīs iegūtās profesionālās kvalifikācijas atzišanu reglamentētajās profesijās, aicina piedalīties aptaujā "par Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūras atpazīstamību un nozīmi izglītībā un darba tirgū". Kāpēc te pieminam šo aptauju, kas ir AIC mājaslapas pirmā informācija? Lai parādītu, cik viegli var atstumt cilvēku, piespiest viņu atmest visam ar roku un nedoties tālāk. Pietiek vienkāršas lie-

Vai ir pozitīva pieredze?

Nav noliedzams, ka ir arī gadījumi, kad kollēgas atgriežas Latvijas darba tirgū. Katram ir savs pieredzes ceļš, bet nevienam tas nav bijis raits un labi saprotams. Vērtīgs ir Diasporas likums, jo ikvienam ierēdnim var atgādāt – Likums nosaka, ka „jāveicina atgriešanās”! Process ir iekustināts, tikai rit pārāk lēni. Tas nav tikai attiecībā uz ārstiem – līdzīgas problēmas ir arī arhitektiem, inženieriem, advokātiem u.c. reglamentētajām profesijām. Ar dubultpilsonības likuma pieņemšanu valsts jau ir pateikusi, kuŗas ir "drošās valstis" – ES, EEZ, ASV, Kanada, Austrālija, Jaunzēlande, tajās izdotiem speciālistu diplomiem un ievēlētiem amatiem jātiec ņemtiem vērā Latvijā! Kas attiecas uz medīkiem, Latvijas ārstu biedrība (LĀB) izprot nepieciešamību nodrošināt ārstu un zobārstu mobi-

MIGRĀCIJA

litāti un biedru pilnsapulcē 2020. gada 14. janvārī pieņēma grozījumus Izglītības komisijas nolikumā, lai kollēgām no ASV, Kanadas, Austrālijas būtu kvalifikācijas atzišanas process pielīdzināts ES, taču nedz likumā par reglamentētajām profesijām, nedz Ministru kabineta noteikumos tas nav vēl izmainīts. Augstākās Izglītības centra (AIC) prasības ir tās pašas vecās – tik vien uzlabojumu, ka nu Covid gaismā iespējams iesniegt dokumentus elektroniski vai pa pastu. Bet laiks rit uz priekšu, un to skaits, kas vēlas aizbraukt, krietni pārsniedz to skaitu, kas vēlas atgriezties. Aptaujas rāda, ka vecāko kursu studenti vēlas mācīties ārzemēs, daudzi vēlas iziet rezidentūru ārpus Latvijas. Nedomājam, ka visi, kas izbrauc, lai turpinātu pēcdiploma studijas, arī grib ārzemēs palikt. Latvijā ir mājas, te ģimene, draugi un daudzi citi faktori, kā pietrūkst, ilgstoši dzīvojot ārzemes.

Aizbraucēju kaunināšanas vietā būtu jākultivē profesionālas un personiskas attiecības un jāseko aizbraucēju profesionālai attīstībai, uzturot regulāru kontaktu. Aizbraucēji ir Latvijas jaunieši, kuŗu izglītībā jau ir tik daudz ieguldīts. Vai nu to darīs pašvaldības, kam kritiski trūkst ārstu un māsu, vai lielās slimnīcas, kam vajadzīgi attiecīgi speciālisti, vai arī ministrija – nav svarīgi. Svarīgi ir sagādāt un piedāvāt pievilcīgus darba apstākļus, atzīt ārzemēs izdotus diplomus un paātrināt kvalifikācijas atzišanas procesu. Jo ilgāk ārsts vai kvalificēta māsa strādā ārzemes, jo grūtāk atgriezties.

Epiloga vietā

Ir svarīgi, lai Latvijā apzinātos potenciālu, ko diasporas kollēgas var pienest Latvijas medicīnai, zinātnei un izglītībai un aktīvi meklētu modernizācijas risinājumus, piesaistot šos kollēgas. Skatoties vēsturē, Latvijas valsts tika izveidota, tieši pateicoties diasporas latviešiem, kuŗus toreiz tā nesauca, bet viņu zināšanu un entuziasma pieņemums bija ievērojams. Varbūt Uģa Gruntmaņa aizbraukšana izvērtusies publiski ļoti emocionāla un mēs visi varam tikt ievilkti konfliktā, kas liek izvēlēties puses, tomēr ir svarīgi neļauties tam un redzēt patieso problēmu – to, ka Latvijas medicīnā pārmaiņas ir vajadzīgas un daudzās jomās bija vajadzīgas jau vakar nevis rit. Tādēļ, lai kādi bija apstākļi viena diasporieša aizbraukšanā, ar līdzīgiem apstākļiem saskarsies arī citi. Un šie apstākļi ir jāmaina, ja Latvija grib nevis slidēt pa straumi, bet uzņemties atbildību par savas medicīnas likteni un uzņemt kursu uz attīstību. Var pievest zirgu pie ūdens, bet nevar to piespiest dzert, ja tas nevēlas, tomēr negribas sagaidīt brīdi, kad zirgs pats vairs nespēj padzerties.

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

9. klases skolnieks no Latvijas – labākais Eiropā!

Eiropas jauniešu informātikas olimpiādā zelta medaļu izcīnījis Druvas vidusskolas 9. klases skolnieks **Ansis Gustavs Andersons**. Tā ir pirmā zelta medaļa, ko starptautiskās mācību olimpiādās šogad izdevies iegūt Latvijas skolēniem. Gadu iepriekš Ansis Gustavs šādās prāta sacensībās tika pie bronzas medaļas. Daļu starptautisko mācību olimpiāžu koronavīrusa dēļ šogad atcēla, taču daļa notika attālināti: olimpiāžu dalībnieki uzdevumus pildīja, esot savā valstī, stingrā uzraudzībā, lai novērstu krāpšanās iespēju. Tā arī Eiropas jauniešu informātikas olimpiāde nenotika, kā plānots, Gruzijas galvaspilsētā Tbilisi. Tā vietā četri mūsu valsts komandas dalībnieki pagājušonedēļ savas prasmes pierādīja tepat Latvijā Pirmajā programēšanas skolā, kur viņi tika filmēti ar divām kamerām, turklāt tika arī ierakstīts viss dalībnieku datoros notiekošais.

Latvijas komanda Eiropas jauniešu informātikas olimpiādā: skolēni Raivis Atteka (no labās), Ansis Gustavs Andersons, Gustavs Ģeģeris, Adriāns Piliksers, skolotāji Raivis Ievišs un Normunds Svētiņš

Kopumā jauno programmētāju sacensībās piedalījās 92 skolēni no 27 pasaules valstīm. No Latvijas olimpiādā piedalījās arī Rīgas Valsts 1. ģimnazijas 9. klases skolēni Gustavs Ģeģeris un Adriāns Piliksers, kā arī Valmieras Valsts ģimnazijas 9. klases skolēns Raivis Atteka.

14 gadu vecumā pāraudzis skolotājus...

Ansim Gustavam Andersonam drīz paliks tikai 15 gadu, bet viņš jau kļuvis par divkārsu medaļnieku Eiropas jauniešu programēšanas olimpiādā. Turklāt šogad kā pirmais no Latvijas viņš izcīnīja zelta medaļu.

Eiropas jauniešu informātikas olimpiādes Latvijas izlases dalībnieki Adriāns Piliksers (no kreisās) un Ansis Gustavs Andersons no Druvas vidusskolas ieradusies starptautiskajā lidostā Rīga no Maskavas

Ansis nemācās Rīgas Valsts 1. ģimnazijā, no kurās ierasti nāk daudz informācijas tehnoloģiju (IT) talantu, bet gan Saldus novada Druvas vidusskolā, kas arī

var lepoties ar senām programēšanas apguves tradīcijām. Brīvajā laikā Ansis aizraujas ar zinātniskās fantastikas grāmatām, veido savu mājaslapu un spēlē klarneti Saldus Mūzikas skolas orķestrī.

Valsts prezidents Egils Levits Rīgas pili

Atklājot sarunu, Valsts prezidents uzsvēra investoriem, ka 2020. gads ir bijis izaicinošs visiem – sabiedrībai, valdībai, uzņēmējdarbībai un ekonomikai kopumā. "Lai gan atsevišķi sektori ekonomikā ir cietuši ļoti spēcīgi un to atveseļošanās prasīs ilgu laiku, kopumā Latvijas ekonomikā ir sākusies augšupeja, un Latvijas Banka 2021. gadā prognozē IKP kāpumu. Par to varam pateikties ne tikai valdības rūpīgi koordinētajam darbam, bet arī disciplinētajai sabiedrībai."

Pieskaroties augstākās izglītības reformas tematam, Valsts prezidents ar FICIL biedriem pārrunāja gan tās būtiskākos stratēģiskos mērķus no investoru skatpunkta, domājot par darba tirgus attīstību nākotnē, saistību ar inovācijām un zinātni, gan universitāšu pārvaldības modeli un finansēšanas modeli.

Lielā Talka un Eiropas Latviešu apvienība (ELA) aicina

ikvienu Latvijas cilvēku ārvalstīs šā gada 19. septembrī pievienoties akcijai *World Cleanup Day* (WCD) jeb Pasaules talkai. Šogad Pasaules talka tiek rīkota jau trešo reizi. Arī šogad visi, neatkarīgi no dzīves vietas, tiek aicināti iesaistīties talkas aktivitātes – gan apkārtējās vides sakopšanas darbos, gan tradicionālajā koku stādīšanas akcijā "Laimas koki", lai katra tās laikā iesētā sēkla vai iestādītais koks varētu izaugt par nākotnes dižkoku. Pasaules talkas galvenais mērķis ir apvienot cilvēkus cīņā ar klimata pārmaiņām un globālo piesārņojumu. Lielā Talka ik pavasārī organizē uzkopšanas un labiekārtošanas talkas visā Latvijā, savukārt Pasaules talkas dienā, pievienojas visai pasaulei ar koku stādīšanas akciju "Laimas koki", tādā veidā sniedzot Latvijas ieguldījumu pasaules klimata un ekosistēmas līdzsvara atjaunošanā.

Ārlietu ministrs tiekas ar ārvalstu vēstniekiem Latvijā

11. septembrī Rīgā ārlietu ministrs Edgars Rinkēvičs tikās ar 2020. gada pirmajā pusē akreditētajiem ārvalstu vēstniekiem Latvijā: Francijas Republikas vēstnieci Latvijā Aurēliju Ruajē-Gunēnu (*Aurélie Royet-Gounin*), Korejas Republikas vēstnieku Latvijā Hanu Songdžinu (*Han Seong-Jin*), Moldovas vēstnieku Latvijā Andrianu Rošu (*Andrian Roşa*) un Kazachstānas Republikas vēstnieku Latvijā Timuru Primbetovu. Amatspersonas pārrunāja valstu divpusējās attiecības un starptautisko attiecību aktualitātes, tostarp situāciju Baltkrievijā.

Runājot par sadarbību ar Franciju, ministrs pauda interesi aktivizēt sadarbību ar Franciju jaunajās Eiropas Savienības (ES) politikās, proti, ES digitālajā transformācijā, virzībā uz Zaļo kursu un klimata neitralitāti 2050. gadā, kā to apņēmas Latvijas un Francijas līderi jau 2019. gada Sibiu samitā, tādējādi veicinot ES līderību klimata jautājumos.

UNESCO akreditēts vēstnieks Indulis Ābelis

9. septembrī Latvijas Republikas ārķertējais un pilnvarotais vēstnieks Apvienoto Nāciju Izglītības, zinātnes un kultūras organizācijā (UNESCO) Indulis Ābelis iesniedza akreditācijas vēstuli UNESCO ģenerāldirektorei Odrijai Azulē (*Audrey Azoulay*).

Tikšanās laikā vēstnieks atzīmēja, ka Latvija jau kopš 1991. gada ir aktīva un atbildīga UNESCO dalībvalsts ar savu ekspertīzi kultūras mantojuma, komunikācijas un informācijas jomās, izglītības un zinātnes sektorā, kā arī citās svarīgās programmās.

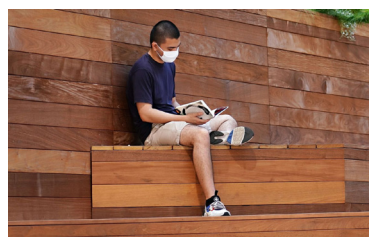
Pabriks aicinājis ASV stacionēt Latvijā karaspēka daļu

Aizsardzības ministrs Artis Pabriks (*Attīstībai/Par!*) uzrunājis ASV kolēģas, lai aicinātu atrast iespēju Latvijā, tāpat kā Polijā, stacionēt noteiktu ASV karaspēka daļu. To Pabriks atklāja intervijā Latvijas Radio raidījumam "Krustpunktā". Pabriks atzina, ka sarunas gaidāmas grūtas un garas, taču tiek cerēts, ka tās vainagosies ar panākumiem. "Šie lūgumi un prasības – NATO tos saprot, bet tas nekādā gadījumā neatsver mūsu pašu nepieciešamību maksimāli sagatavot savus bruņotos

spēkus un armiju. Ir daudzas lietas, kas mums jāizdara pašiem. Tikai tās izdarot, mēs varam cerēt uz lielāku atbalstu no sabiedrotajiem," teica Pabriks. Ministrs intervijā gan norādīja, ka šāds lūgums ir izskanējis vēl bez situācijas pasliktināšanās Baltkrievijā.

Remigrantu atbalstam publicēta rokasgrāmata par dzīvi Rīgā

Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departaments ir publicējis speciālu rokasgrāmatu remigrantu atbalstam "Rīga - manas mājas. Rokasgrāmata atgriežoties uz dzīvi Rīgā", informēja Rīgas domes Sabiedrisko attiecību nodaļa.

Grāmatā apkopota aktuāla informācija par atgriešanos galvaspilsētā. Rokasgrāmata ir izdots četras valodās – latviešu, krievu, angļu un vācu – un ir publicēta arī tīmekļa vietnē integracija.riga.lv/ lv/integracija.

Rokasgrāmata sniedz informāciju gan par sagatavošanās soļiem pirms pārcelšanās, gan par to, kas darāms jau esot Rīgā. Tajā ir apkopoti pašvaldības un valsts sniegtie pakalpojumi, dažādu iestāžu un organizāciju kontakti, kā arī atbalsta mehānismi, lai palīdzētu remigrantu ģimenēm atgriezties Latvijā un sekmīgi sāktu dzīvi Rīgā. Izstrādājot rokasgrāmatas saturu, tika veikta aptauja un organizēta diskusija ar nevalsts organizācijām, diasporas pārstāvjiem par izdevumā nepieciešamo iekļaujamo informāciju. Tikušas apzinātas dažādas jomas, akcentējot būtiskāko informāciju, kas noderētu remigrantiem, sākot domāt un plānojot atgriešanos Latvijā.

Rokasgrāmatu drukātā veidā var saņemt Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departamentā K. Valdemāra ielā 5, Rīgas pašvaldības Apmeklētāju pieņemšanas centros, kā arī pie Rīgas plānošanas reģiona remigrācijas koordinātorā.

Latvijā atzīmē Tēva dienu bez festivāla un gājienu

Kā katru gadu septembra otrajā svētdienā Latvijā atzīmē Tēva dienu. Ikgadējais svētku gājiens un festivāls ir pārcelts uz nākamo gadu. Tomēr citās aktivitātēs šogad uzmanība vērsta uz tēvu fizisko un psiholoģisko veselību. Biedrība "Tēvi" un kustība "Viru tests" rīko akciju "Tēva perle", kur aicina dalīties ar mantojumā saņemtiem, vērtīgiem vai smieklīgiem savu tēvu padomiem. Tos varēja gan iesūtīt e-pastā, gan publicēt sociālajos tīklos. Bez tā ar akciju vēlas vērst vīriešu uzmanību savai veselībai. "Tas, ko tēviem gribam, atgādināt, ka kļūšana par tēvu un Tēva diena, protams, ir svētki. Bet tā ir arī atbildība. Un, tēvs būs vajadzīgs gan

ģimenei, gan bērnam un ir jābūt fiziski veselam. Tad šī Tēva diena būs labs atgādinājums, ka ja tu gribi šādus svētkus svinēt, tad ej pārbaudi savu veselību."

Kalpaka Airītes – vieta, kur saturīgi un mierpilni pavadīt laiku

Ģimenēm ar bērniem un citiem interesentiem arvien saistošāks kļūst Oskara Kalpaka muzejs un piemiņas vieta *Airītes*. Pēdējo gadu laikā tur izveidotās dabas takas ar dažādiem izziņojošiem vides objektiem, kas ļauj tuvāk iepazīt karavīru dzīvi, vēstures notikumiem un apgūt ko jaunu.

Oskara Kalpaka piemiņas muzejā Airītes.

Kaŗa muzeja paspārnē esošais Oskara Kalpaka muzejs un piemiņas vieta *Airītes* atrodas blakus Liepājas–Rīgas šosejai. Vieta, kur meŗa ielokā jūtams rudens tuvums, un vieta, kurŗu var mierpilni izstaigāt kopā ar ģimeni vai draugiem. Izzinoŗa pastaigā var doties Kalpaka muzeja direktora Roberta Sīpenieka vadībā.

"Atseviŗki ir spēka taka, ko sāka veidot pirms četriem gadiem, sākot ar Kuldīgas kokamatnieku plenēra veidotajām skulptūrām, pēc tam projekta ietvaros tapa lielformāta gleznas. Pagājuŗā gadā sāka veidoties ideja par atseviŗķu uzdevumu taku, tā arī tapa uzdevumu taka "Skolēnu rotas ceļŗ", stāsta Roberts Sīpenieks. "Skolēnu rotas ceļŗ tad arī ŗoreiz ir tas, kam veltam lielāko uzmanību. Katrs objekts ir gana interesants un ļauj uzzināt ko jaunu gan par karavīru dzīvi, gan pasaules lietu kārtību, kā filtrēt dabā ūdeni, noteikt ar adatu debespusi, piemēram, darboties ar Morzes kodu, kas izveidots no koka elementiem un atrodas meŗa ielokā."

Palīdziet cept ceļamaizi

Latvijas Okupācijas muzejam Valters Nollendorfs un Aija Ebdena ziedo 5000 dolaru un aicina draugus un paziņas ziedot vēl 5000 eiro, lai sanāŗ 10 000 eiro. Muzejs ir tikpat kā ceļŗ uz teju gatavo Nākotnes namu Latvieŗu strēlnieku laukumā. Ceļamaizi mums vajag, lai varētu iekārtoties un lai segtu *Covid-19* zaudējumus ienākumos, 100 000 eiro.

Valters un Aija saka: "Pandēmijas dēļ neizdevām naudŗu atvaļinājumiem. Lai tiek Muzeja ceļamaizei. Aicinām arī Tevi!"

Kas jādara? Atrodi labāko veidu ziedot: <http://okupacijasmuzejs.lv/> lv/ziedot. Ziedo ar atzīmi "Ceļamaize VA". Atsūti mums ziņu, ka esi ziedojis. Laiku pa laikam ziņosim, kā cepas.

(Turpinājums 4. lpp.)

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

(Turpināts no 3. lpp.)

***

Kas ir Rīgas domes uzmanības lokā?

Jaukie Rīgas domes deputāti ir ievēlēti, taču cik lielu uzmanību deputāti pievērsīs vides jautājumiem, kādas ir partiju prioritātes un kas ir galvenie rīcības plāni, kas mums beidzot Rīgā ir jāsteno? Deputātu atbildēs izskan gaisa un trokšņu piesārņojuma mazināšanas, zaļo zonu izveide, ēku energoefektivitātes uzlabošana un veloinfrastruktūras uzlabošana.

• Partiju apvienības *Jaunā Vienotība* deputāts Ugis Rotbergs norāda, ka prioritātes būs gaisa un trokšņu piesārņojuma mazināšana un zaļās telpas attīstīšana, resursu patēriņa samazināšana un pilsētas pielāgošana esošajam klimata un laikapstākļu ekstremālajam izmaiņām. "Mums pārplūst ielas, mēs nezinām ko darīt, rodas pārrāvumi satiksmē. Darbu ir ļoti daudz un pateikt, kurš ir pirmais, tas ir tāpat kā atbildēt uz jautājumu, kurš mūzikas instruments ir pareizākais, kad spēlē simfoniju", saka Rotbergs.

• Gaisa kvalitātes uzlabošanu Rīgas centrā kā prioritāru izvirza arī partija *Saskaņa*, līdzās aktualizējot arī pagalmu sakārtošanu, apzaļumošanu un atkritumu apsaimniekošanas sistēmas sakārtošanu.

• Tikmēr partiju apvienība *Atīstībai Par!/Progresīvie* uzsvēr, ka pievērsīsies jautājumiem, kas līdz šim bijuši atstāti novārtā – ne tikai jau minētai gaisa kvalitātei, bet arī klimata pārmaiņām un dabas aizsardzībai. Straujāka ēku siltināšana, zemāki rēķini un mazāks gaisa piesārņojums. Vairāk drošu velojoslu, sabiedriskā transporta joslas un, protams, arī daba. Pierīgas mežos, kas pieder Rīgai, jābūt mazāk kailcirtēm. Jāveido vairāk vietu, kur iet sēņot vai pastaigāties.

• Zaļo zonu izveidi, velo infrastruktūras attīstīšanu un ēku energoefektivitāti darāmo darbu saraksta augšgalā ir izvirzījusi arī partija "Nacionālā apvienība".

• *Jaunā konservatīvā partija* par galveno uzdevumu izvirza Eiropas finansējuma piesaistišanu tā dēvētās zaļās domāšanas attīstīšanai, akcentējot tādas jomas kā digitalizāciju, zaļo ekonomiku, transportu.

• Komentējot partiju izvirzītās prioritātes, biedrības "Zaļā brīvība" vadītājs Jānis Brizga norāda, ka gaisa kvalitāte un transports ir viens no svarīgiem jautājumiem, kas jārisina, lai uzlabotu gaisa kvalitāti Rīgā un tas paredz samazināt cilvēku atkarību no automašīnām un attīstīt velosipēdu infrastruktūru. Attiecībā uz atkritumu apsaimniekošanu, viņaprāt, ir jāsāk samazināt radītais atkritumu daudzums un jāveido infrastruktūra šķirošanai un pārstrādei.

• Pasaules Dabas Fonda direktors Jānis Rozītis norāda, ka bez jau ierastajiem konceptiem par "zaļu un videi draudzīgu Rīgu", šogad jaunums ir partiju vēlme sadarboties ar nevalsts organizācijām un apkaimes biedrībām, kas ir veids, kā virzīties uz videi

draudzīgāku pilsētu." Šobrīd Rīga ir astoņdesmito gadu pasaules pilsēta. Ja mēs paskatāmies, kādas šobrīd ir diskusijas par pilsētas veidošanu, tad Rīgai nav, ar ko lepoties ne klimata jautājumos, ne gaisa kvalitātē, ne ūdens sistēmu pārvaldībā, ne atkritumu jomā," norāda Rozītis.

***

Vjačeslavs Dombrovskis pamet *Saskaņas* valdi

Saeimas deputāts Vjačeslavs Dombrovskis izstājies no partijas *Saskaņa* valdes, sociālajos tīklos informējis pats politiķis. Dombrovskis norādīja, ka kopš pagājušā gada novembra strādājis partijas vadības komandā, kurū ievēlēja partijas kongresa dalībnieki.

Uzskati par to, kas un kā jādara partijai, tajā gan esot bijuši ļoti atšķirīgi. "Diemžēl pa šo laiku uzskatu atšķirības par plašu jautājumu loku ir kļuvušas tikai dziļākas. Sākot no nepieciešamības dot skaidru vērtējumu korupcijas skandalu Rīgas domē un beidzot ar jebkādas stratēģijas neesamību partijas izešanai no "sarkanajām līnijām," norādīja Dombrovskis. "Pat izgāšanās Rīgas domes vēlēšanās" neesot spējusi ietekmēt partijas vadības gatavību izlēmīgai rīcībai, sacījis politiķis. Viņaprāt, līdzšinēja partijas kursa turpināšana novedīs pie tā, ka 2022. gada vēlēšanas *Saskaņai* būs pēdējās. "Šādā situācijā es nevaru turpināt pildīt partijas valdes locekļa pienākumus," norādījis Dombrovskis, Latvijas Radio piebilstot, ka paliek strādāt gan pašā partijā, gan tās frakcijā parlamentā.

Partijas *Saskaņa* valde plāno lemt par tās biedru Vjačeslava Dombrovskā un Lūbovas Švecovas **izslēgšanu no partijas**, sarunā ar Latvijas Radio atzina *Saskaņas* vadītājs Jānis Urbanovičs.

***

Ziņas īsumā

* Partiju apvienībā Jaunā Vienotība ietilpstošās partijas *Vienotība* valde 14. septembrī vienbalsīgi apstiprinājusi ģenerāļa **Inta Kuža** iesniegumu par iestāšanos partijā, informēja *Jaunā Vienotība*.

* No 4. septembrā amatā stājies Latvijas ārējās ekonomiskās pārstāvniecības Korejas Republikā vadītājs **Mārtiņš Baumanis**, kurš būs atbildīgs par eksporta veicināšanas un investīciju piesaistes jautājumiem Dienvidkorejā.

* Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrs Juris Pūce (AP) ar **Izraēlas vēstnieci Latvijā Orli Gilu** apsprieda prioritātes vides jomā un Eiropas Zaļā kursa jautājumus.

* No sestdienas, 12. septembrā, iebraucot Latvijā no Igaunijas, ceļotājiem būs jāievēro 14 dienu pašizolācija, tā savā *Twitter* kontā paziņojusi Ārlietu ministrija. Turpmāk 14 dienu pašizolācija Latvijā būs jāievēro, atgriežoties vai ceļojot transitā caur kopumā

27 Eiropas Savienības (ES) vai Eiropas Ekonomiskās zonas (EEZ) valstīm, kā arī caur Monako, Andoru un Sanmarīno jeb kopumā 30 valstīm.

* Lai arī patlaban vēl norit sarunas par 2021. gada budžetu, tā izstrādes procesā jau ir **iezīmēti 338,6 miljoni eiro**, tostarp līdzekļi ārstniecības personu un pedagogu darba samaksas pieaugumam, kā arī iezīmēts finansējums Satversmes tiesas spriedumu izpildei labklājības jomā, liecina Finanču ministrijas (FM) informācija.

* Sabiedrības iniciatīvu portālā *Manabals.lv* sāka parakstu vākšanu par AS "Pasažieru vilciens" zīmola saglabāšanu, tādējādi atsakoties no piedāvātā jaunā zīmola *Vivi Latvia*.

* **Visvairāk ar vīrusu Latvijā slimu** ekonomiski aktīvie iedzīvotāji vecuma grupā no 30 līdz 39 gadiem, kurī apmeklē ārvalstis un publiskas vietas, tostarp ēdināšanas iestādes vai izklaides vietas, liecina Slimību profilakses un kontroles centra (SPKC) apkopotie dati par saslimstību ar vīrusu.

* Administratīvā apgabaltiesa pieaicinājusi **Valsts drošības dienestu** (VDD), lai tā pārstāvji tiesai sniegtu informāciju par aktuālajām izmeklēšanām saistībā ar iespējamajiem Rīgas domes vēlēšanu norises pārkāpumiem. Kopumā Rīgas domes ārkārtas vēlēšanās par nederīgām tika atzītas 847 aploksnes, informēja CVK pārstāve Laura Zaharova.

* Pašvaldības uzņēmuma "**Rīgas satiksmē**" valde nolēmusi veikt izmaiņas uzņēmuma struktūrā, likvidējot desmit amata vietas, aģentūru LETA informēja uzņēmuma Sabiedrisko attiecību nodaļas vadītāja Baiba Bartaševiča-Feldmane.

* Farmācijas uzņēmums **Astra Zeneca** apturējis *Covid-19* vakcīnas klīnisko izmēģinājumu pēc tam, kad kāds no šī izmēģinājuma brīvprātīgajiem dalībniekiem saskrimis. Uzņēmums apgalvoja, ka pētījumi apstādināti vien uz laiku, kamēr tiek noskaidrots, kas tieši atgadījies ar vienu no brīvprātīgajiem.

* **Trīs Valsts policijas (VP) priekšnieka amata kandidāti** izvirzīti kompleksajam pārbaudējam Valsts drošības dienestā (VDD), un apstiprināšanai valdībā virzāmais kandidāts varētu būt zināms septembra beigās.

* Lai atbalstītu izcilākos Latvijas zinātniekus un mazinātu vīrusa krīzes radīto negatīvo seku ietekmi uz tautsaimniecību, valdība atbalstīja **finansējuma piešķiršanu individuālo zinātnieku projektu īstenošanai** fundamentālo un lietišķo pētījumu programmas ietvaros. Pirmo reizi Latvijas izcilākie zinātnieki konkursa kārtībā saņems finansējumu individuāliem pētniecības projektiem.

***

"Rūgta patiesība" par problēmām Rīgā

Patiesība par problēmām galvaspilsētā ir diezgan rūgta, pēc tikšanās ar departamentu un pagaidu administrācijas vadību žurnālistiem izteicās Rīgas mēra amata kandidāts Mārtiņš Staķis (APP).

VĒSTNIECĪBU ZIŅAS

BALTKRIEVIJA.

Vēstnieks E. Semanis kopā ar ES delegācijas vadītāju un ES vēstniekiem, kā arī diplomātiem Minskā viesojas pie Nobela prēmijas laureātes S. Aleksijevičas atbalsta vizītē. Latvijas vēstnieks sarunā ar izcilo rakstniecei nodeva viņai sveicienus un solidaritātes apliecinājumus no Latvijas. S. Aleksijeviča un E. Semanis dalījās savās pārdomās par norisēm Baltkrievijā un reģionā kopumā.

GRIEKIJA. 11. septembra rītā notika Daces Arakeljanas gleznu izstādes atklāšana Latvijā vēstniecībā Grieķijā.

Ņemot vērā aktuālo situāciju sakarā ar vīrusa izplatību, izstādes atklāšana notika uz vēstniecības ēkas terases. Siltā dienvidu saule un septembra vēji, panorāmas skats uz visām Atēnām, līdz pat jūrai radīja apmeklētājiem īpašu noskaņu – gleznās redzamo eksotisko augļu un krāsaino putnu raisīto sajūtu un industriālās ainavas sintēzi. Dace Arakeljāna, noslēdzot savu ilggadējo karjeru Latvijas ārlietu dienestā, pārcēlās uz pastāvīgu dzīvi Grieķijā, kur atklāja sevī jaunu talantu – gleznošanu. Māksliniece smelās iedvesmu Grieķijas pasakainās Korfu salas dabas skaistumā un daudzveidībā.

ĶĪNA. 11. septembrī Latvijas vēstniecības Ķīnas Tautas Republikā vadītājas vietniece Ingūna Viksne un Latvijas Investīciju un attīstības aģentūras pārstāvniecības Pekinā vadītājs Ingus Rozenblats vēstniecībā uzņēma Ķīnas Tautas Republikas Lauksaimniecības tirgus veicināšanas centra ģenerāldirektora vietnieku Juguo Songu (Juguo Song).

Tikšanās laikā J. Songs pastāstīja par 17. un 18. septembrī Šandongas provinces pilsētā Veifangā plānoto Centrālās un Austrumeiropas valstu lauksaimniecības produktu izstādi, kurā notiks gan tiešsaistes, gan klātienē formātā. J. Songs uzsvēra, ka Latvijas lauksaimniecības produktiem ir liels potenciāls Ķīnas patērētāju vidū. No Latvijas ir atlasīti Rīgas Melnais balzams, dzirkstošais vīns *Diva* un *Milzu* brokastu pārslas.

Mārtiņš Staķis

Staķis skaidroja, ka pilsēta patlaban ir "interesantā starposmā" – ja līdz šim "vecā vara" nodeva pienākumus jaunajai, tad tagad ir unikāla situācija, kad darbus "jaunajai varai" nodod pagaidu administrācija. "Tā ir liela iespēja, jo pagaidu administrātori, kuriem nevajag spodrināt savas spalvas, var stāstīt patiesību. Un patiesība ir diezgan rūgta," secinājis Staķis, piebilstot, ka labu ziņu jaunajai koalīcijai ir maz, bet darāmā un izaicinājumu – daudz. Finanču ministrijas (FM) iecerētās iedzīvotāju ienākuma nodokļa (IIN) ieņēmumu pārdales par labu valstij, kā arī ekonomikas lejupslīdes dēļ Rīgas pilsētas budžets nākamgad var samazināties par 20 miljoniem eiro, atzina Staķis. Viņš piebilda, ka papildu izdevumu pieaugums varētu radīt ietekmi uz pilsētas budžetu vēl par desmit miljoniem eiro. Kā atzina Staķis, tas viss nozīmē, ka jaunajai Rīgas domei nākamā gada budžets būs izaicinošs. Taču vislielākās bažas radot fakts, ka Rīgai trūkst attīstības projektu, ar kuriem varētu pretendēt uz Eiropas Savienības projektu finansējumu. Šai problēmai esot nepieciešami steidzami risinājumi, jo tālredzīgas pašvaldības domā ne tikai par šo

dienu, bet arī par rītdienu, teica politiķis. Topošais vicemērs Vilnis Ķīsis (JV) uzsvēra, ka gūta pārlicība par to, ka pašvaldībā ir "gana daudz problēmu".

***

Austrālijā audzis latvietis vada labdarības ekskursiju

Latvietis, kas audzis Austrālijā sarīko labdarības ekskursiju pa Rīgu ar labu Latvijas Okupācijas muzejam. Dienu pirms 21. augusta, kad Latvijā atzīmēja valsts neatkarības atjaunošanas dienu 1991. gadā, un trīs dienas pirms 23. augusta, kad pieminējam Hitlera-Staļina slepeno vienošanos par Eiropas sadalīšanu 1939. gadā un Baltijas ceļu 1989. gadā, Rīgā notika ekskursija, kurā gids Filips Birzulis vadāja interesentus pa Brīvības ielu, savā stāstījumā uzsverot visai tautai un ikvienam svarīgo jēdzienu brīvība.

Šī bija labdarības ekskursija, kurā gids lūdza dalībniekus sev domāto atbildību par ekskursiju ziedot Latvijas Okupācijas muzejam.

Ziņas sakopojis **P. Karlsons**

Mediju atbalsta fonda ieguldījums no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem

JURIS
LORENCS

Latvijā sācies sēņu trakums. Sociālajos tīklos cilvēki dalās ar saviem ieguvumiem, skaita baravikas, fotogrāfē sēnes un burciņas ar marinētajiem gardumiem. Vienīgais, kas netiek līdz galam pateikts – kur tieši sēnes atrastas, lasāmi vien noslēpumaini mājiņi – “Kurzemē” vai “kaut kur pie Cēsīm”. Arī šo rindu autors aizvadīto nedēļas nogali pavadīja Lubānas pusē, kur tikai man vien (nu labi, vēl dažiem) zināmos nomaļos meža ceļos aug baravikas. Pirmās sēņu karalienes parādījās jūlija vidū, sausajā augustā iestājas klusums, tagad beidzot pienācis “otrais vilnis”, gluži kā Covid-19 pandēmijai. Tikai atšķirībā no vīrusa šis vilnis ir gaišs. Latviešiem garšo sēnes, viņi tās pazīst un māc atrast. Pirms dažiem gadiem pie manis ciemojās angļu pāris, ar kuŗu iepazinās ceļojuma laikā Keralā, Indijā. Linda un Henrijs, nesen pensionējušies kādas Londonas universitātes profesori, kas apceļojuši visādas eksotiskas zemes, vēl nekad nebija apmeklējuši “jauno Eiropu” uz austrumiem no Berlīnes. Ciemiņi izstāģēja Rīgu, aizbrauca uz Jūrmalu, Cēsīm un Kuldīgu. Bija silta un saulaina augusta nogale, varbūt tāpēc Latvija viņiem tā patika. Viena lieta, kas īpaši pārsteidza manus ciemiņus – sēnes Rīgas Centrāltirgū. To bija milzu bagātība – baravikas, gailenes, apšu bekas, sviesta bekas, bērzlapes, mohaviki jeb

priežu/sviesta bekas, alksnēnes, vilniši, rudmieses, saulsardzenes, ārstnieciskie zemes tauki. Dažviet pat manija čigānēnes, kuŗas īpaši iecienījuši Latvijas krievi. Visa šī bagātība sašķirotā “pa sugām”, salikta glītās kaudzītēs, ar atšķirīgām cenu zīmēm. Visdārgākās – baravikas, vislētākās – bērzlapes un alksnēnes. Blakus sēnēm – kastītes ar pēdējām mellenēm un pirmajām brūklenēm.

Mēs nopirkām baravikas, jau mājās sacēpām sviestā, pielikām saldo krējumu, un iznāca pasakaina mērce pastai. Pie vakariņu galda un vīna glāzes sākās antropoloģiska diskusija (mani sarunu biedri pasniedza literatūru un filozofiju) – kas tā par sabiedrību, kas joprojām pazīst meža sēnes? Ne tikai pazīst, bet lasa, gatavo, lieto uzturā, atšķir ēdamās no indīgajām. Un līdzīgi grāmatu varonim Šerlokam Holmsam, kuŗš no neliela fakta prata atklāt notikuma būtību, mani paziņas pēc tirgū novērotā uzbūra visai precīzu latvieša raksturojumu. Proti, mēs esot introverti, sevi vērsti cilvēki. Tradicionāla, pa daļai patriarhāla sabiedrība, kas novērtē smagu zemnieka darbu, bet ar aizdomām raugās uz banķieriem un tirgotājiem. Ka mēs visdrīzāk nemākot pasmieties paši par sevi. Bet, ja pienāksot kāda nopietna, globāla krīze, piemēram, naftas cenu kāpums, klimata katastrofa vai nezināmas slimības

epidēmija (tas jau toreiz tika turēts prātā!), latvieši, iespējams, tai būšot labāk sagatavoti nekā briti. Taču šādām sabiedrībām piemērot vairāki trūkumi. Viens no tiem – lietas netiekot izrunātas līdz galam, noklusētas, paslaucītas zem paklāja. Ka eksistējot tabu tēmas (pretrunīgi vēstures notikumi, sekss, attiecības, diskriminācija, cilvēki ar īpašām vajadzībām utt.), par ko sabiedrībā izvairīties runāt.

Par šo diskusiju atcerējos šī gada augusta nogalē, kad Latviju satrauca iespējamās nebūšanas “Kalna svētību kopienā”, labdarības organizācijā, ko vada katoļu priesteris Andrejs Mediņš. Tā nodarbojas ar, kā Latvijā pieņemts sacīt, “grūti audzināmo” pusaudžu, kuŗi cieš no dažādām atkarībām (narkotikas, alkohols, azartspēles), rehabilitāciju. Viens no terapijas veidiem – fizisks darbs. Un, lūk, kāds no pusaudžiem bija pasūdzējis policijai, ka darbs esot pārāk smags, ilgs un apnicīgs. Portāls *delfi.lv* 20. augustā raksta: “Bērni tikuši nodarbināti lauku darbos no desmit līdz 12 stundām dienā bez iespējas saņemt medicīnisko palīdzību un pārkāpumu gadījumā tikt sodīti ar pārtikas devu ierobežošanu”. Sākās izmeklēšana, kas gan neatklāja būtiskus pārkāpumus. Izrādās, pusaudzis bija krietni vien pārspilējis.

Un tomēr notikumi “Kalna svētību kopienā” sašķēla Latvijas

sabiedrību. Vērtējumi bija balti vai melni, bez pustoņiem. Vieni uzskata, ka pusaudžu darbs (pat ja tas ir daļa no terapijas) ir nepieļaujams, citi – ka tas ir pat ļoti nepieciešams. Lūk, divi komentāri internetā: “Citādi nevar ar cilvēkiem, kas pazaudējuši sevi”, “Jauniešiem nepieciešama disciplina un kārtība”. Arī mani paziņas privātās sarunās puda pilnīgi pretējus viedokļus. Vieni uzskatīja, ka baznīcai nav ko bāzt degunu šādās lietās, citi – paldies Dievam, ka vēl atrodas cilvēki, kuŗi gatavi palīdzēt. Bet neviens neieņinājās par pašu lietas būtību, proti, kāpēc pusaudžiem un viņu ģimenēm vajadzīga “Kalna svētību kopienas” palīdzība? Notika tieši tas, ko pieminēja mani angļu paziņas – mēs izvairāmies atklāti runāt par problēmām. Visbeidzot kā saprata balss tuksnesī atskanēja psihoterapeita Nila Saksa Konstantinova viedoklis portālā *satori.lv*: “Ārstēt pusaudzi, kuŗam ir uzvedības traucējumi, nozīmē mēģināt ar psihologa konsultāciju vai risperidona (medikaments – J. L.) devu palīdzību atrisināt nabadzību, salauztu ģimeni, negodīgu sociālo sistēmu, nekontrolēta kapitālisma sekas, sliktas skolas, sišanu mājās, bezdarbu un bezcerību. Lūk, tas ir īstais neprāts! Tādēļ jebkuŗa diskusija par uzvedības traucējumu mazināšanu, kas vispirms nerunā par ģimeņu stiprināšanu, jāpildinām pārmaiņām skolu sistēmā

un ekonomiskiem uzlabojumiem sabiedrībā, riskē drīzāk kļūt kaitējoša, nevis palīdzīga. Pats pusaudzis ir pēdējais elements ķēdē, kas būtu jāārstē”.

Patiešām viedi vārdi. Tomēr jautājumi paliek, un tie ir daudz plašāki par notiekošo ap “Kalna svētību kopienā”. Proti, cik tālu valsts drīkst iejaukties cilvēka dzīvē? Kur beidzas tiesības kontrolēt un kur sākās cilvēka privāta telpa? Ja ģimene vēlas, ka viņu bērns nonāk skolā, kur valda disciplina un tiek pieļauts fizisks darbs, vai valsts to drīkst aizliegt? Un vai maniakālā apsēstība ar drošību un kontroli (ka tik kaut kas nenotiek!) neiznīcina dabisko, radošo, brīvo garu? Diemžēl patlaban viss uz to virzās, un ne jau tikai Covid-19 pandēmijas dēļ.

Bet atgriezīsimies pie sēnēm. Šajā vasarā es sev atklāju jaunu sēni – sēra piepi. Angliski to dēvē par “*chicken of the woods*”. Šī koši dzeltenā sēne aug uz lapu koku stumbriem un ir ēdama, daži to pat dēvē par “vegānu gaļu”. Pēc tam, kad biju izsūtījies draugiem un paziņām savu atradumu fotogrāfijas, saņēmu divu veidu jautājumus, kuŗi saturēja noliegumu. Pirmais – vai sēne nav aizsargājama, vai to vispār drīkst lasīt? Otrais – vai tā nesatur aizliegtas reibinošas vielas? Un neviens pat nepainterēsējās, kā tā garšo. Bet garšo tā lieliski!

KĀRLIS
STREIPS

Pagājušajā sestdienā, 12. septembrī, partijas *Progresīvie* biedri un vadītāji pulcējās gadskārtējā kongresā. Bija iemesls priekam – 29. augusta Rīgas domes ārkārtas vēlēšanās kopsarakstā ar partiju *Attīstībai/Par* saņemtas 44 619 balsis, kas bija vairāk nekā jebkuŗam citam sarakstam. Tas nozīmēja 18 mandātus pašvaldības domē, un *Progresīvajiem* sevišķu gandarījumu rada fakts, ka 11 no tiem pieder tieši partijas kandidātiem. Deviņi no viņiem ir partijas biedri, bet divas ievēlētās deputātes ir apkaimeju aktīvistes, kuŗas piekrita kandidēt.

Partija *Progresīvie* dibināta 2017. gada februārī. Pirmās pārbaužu bija pašvaldību vēlēšanas minētā gada 3. jūnijā. *Progresīvie* startēja četros novados un mandātus ieguva divos no tiem – četrus Aizputes novadā un vienu Mārupes novadā. 2018. gada Saeimas vēlēšanās partija piedāvāja 91 kandidātu, tostarp uzstājot uz dzimumu paritāti sarakstu veidošanā. Visos piecos vēlēšanu apgabalos pirmais numurs sarakstā bija daļā dzimuma pārstāvē. Kandidātu vidējais vecums bija 38,1 gads, kas nozīmēja, ka tas bija “jaunākais” iesniegtais saraksts. Vēlēšanās partijai saņēma 2,6% balsu, kas nebija pietiekami, lai iegūtu

mandātus parlamentā, taču bija pietiekami, lai turpmāk saņemtu valsts finansējumu partijas darbam. Tas pats, starp citu arī izdevās Latvijas Krievu savienībai, kuŗa, lieki teikt, nav nekāda draudzene mūsu valstij un tautai. 2019. gada Eiropas parlamenta vēlēšanās *Progresīvie* ieguva 2,9% balsu, kas nebija pietiekami, lai iegūtu mandātus. Partijas priekšsēdētājs Roberts Putnis atkāpās no amata, lai uzņemtos politisku atbildību par rezultātu. Partijas vadībā, viņš paziņoja, jābūt “cilvēkiem, kuŗi nosprauž mērķus un uzņemas politisku atbildību tos sasniegt”. Un nu minētais rezultāts Rīgas domes ārkārtas vēlēšanās.

Kongress pagājušajā sestdienā bija klātienē, ievērojot Covid-19 drošības pasākumus un arīdžan procesu raidot tiešraidē. Portāls *Delfi.lv* zināja stāstīt, ka “fonā brīžiem skanēja partijas līdzpriekšsēdētājas Antoņinas Ņenaševas bērniņa balss. Daļa kongresa dalībnieku lietoja mutes un deguna aizsegus, taču tas nemainīja svētiku sajūtu, aplausu un gaviļu daudzumu kongresā izskanējušo uzstāšanos laikā”.

Runājot par topošo koalīciju Rīgas domē, A. Ņenaševa uzsvera: “Mēs gribam Rīgas domē ieviest jaunu kultūru, un pārmaiņas ir neizbēgamas. Atklāta,

godīga un iekļaujoša pieeja ir vajadzīga visā politikā. Mēs esam drosmīgi un godīgi, tāpēc varam to pateikt. Esam uz palikšanu Latvijas politikā, lai strādātu Latvijas labā. Veidosim iekļaujošu politiku pašu rokām.”

Attīstībai/Par/Progresīvo frakciju Rīgas domē vadīs Mārtiņš Kosovičs. Viņš kongresā atzina, ka partijas Rīgas nodaļa dibināta laikā, kad šķīta, lai strādājot mēra Nila Ušakova vara pilsētā bija nesatricināma, “bet pirms divām nedēļām mēs uzvarējām, un tas nav brīnums, bet ieguldītā darba rezultāts.” M. Kosovičs kongresa delegāts arī informēja par koalīcijas veidošanu domē: “Mēs laužām tradīciju, un koalīcijas veidošanas sarunās varēja piedalīties visi deputāti, un arī sadarbības līgumu parakstīs visi 39 deputāti. *Progresīvie* aicinās to publicēt, jo ir lepiņi par tajā iekļaušanu. Neesam pretendējuši uz nevienu reprezentatīvo amatu, bet uzņemamies atbildību par smagākajām jomām Rīgā – sociālo jomu, vides politiku. 30 gadus Rīgā nav bijusi izstrādāta mājokļu politika, joma bijusi atstāta pašplūsmā brīvā tirgus apstākļos. Izvirzīsim ļoti ambiciozus mērķus klimata neitralitātes un enerģētikas jomā.”

Jaunajā domes koalīcijā minē-

tās partijas, kā arī Krievu savienība, būs opozīcijā. Koalīcijā būs 39 deputāti no 60, to veidojot deputātiem no četriem vēlēšanu sarakstiem, kuŗos pārstāvētas bija sešas dažādas partijas. Ne visos gadījumos tās ir ideoloģiski saskanīgas, taču, ja galvenais būs pārlicība, ka ir jāpieliek punkts Rīgas reputācijai kā korupcijas bedrē ieslūgušai pilsētai, tad tas pats par sevi būs pietiekami liels sasniegums. Viegli nebūs. Topošais Rīgas mērs Mārtiņš Staķis no *Attīstībai/Par* pagājušajā nedēļā teica, ka pašvaldības budžets nākamgad varētu samazināties par apmēram 20 miljoniem eiro, arī tāpēc, ka

Covid-19 vīrusa ietekmē ir bijusi ievērojama ekonomiska lejupslīde. Staķa kungs piebilda, ka lielākā problēma ir attīstības projektu trūkums, ar kuŗiem varētu pretendēt uz Eiropas Savienības finansējumu, bet solīja, ka jaunā dome nekavējoties ķersies klāt pie šādu projektu attīstīšanas.

Vēca paruna saka, ka Rīga nekad nebūs gatava, bet gribas cerēt, ka 29. augusta vēlēšanu rezultāti nūdien mūsu sirmajā un mīļajā pilsētā nozīmēs krasas pārmaiņas. Es jūtos cerību spārnots, un jaunievēlētajiem deputātiem vēl tikai un vienīgi veiksmi!

Veiksmes stāsts

LETA
nacionālā informācijas aģentūra

Marijas iela 2, Rīga, LV – 1502

marketing@leta.lv

+371 – 672 225 09

www.leta.lv

JURIS
GRĪŅEVIČS

Pasaules koncertdzīvē tagad notiek nemitīgas izmaiņas: atkal norisinās pandēmijas dēļ atceltie pasākumi, bet savu vietu pieprasa arī jaunas ieceres. Domāju, pirms apmēram 30 gadiem šādu problēmu cilvēku prāts nespētu atrisināt. Mūsu koncertdzīves atjaunotāju avangardā – cēsnieki. Var apbrīnot šīs mazpilsētas (aptuveni 18 000 iedzīvotāju) kultūras dzīves intensitāti, kur daudzas norises Latvijā ir unikālas, piemēram, ikgadējais Pēteris Vaska mūzikas festivāls, kas parasti norisinās komponista dzimšanas mēnesī aprīlī.

Šogad krietni kompaktizētā veidā tas bija ietilpināts vienā svētdienā, 6. septembrī. Tā kā Cēsu koncertzālē ir arī atbilstošas telpas mākslas izstādēm, šoreiz skaņu mākslu papildina mūsu izcilā ainavu māksliniķa, Vilhelma Purviša skolnieka Ārija Skrides (1906-1987) gleznu retrospekcija, kas aptver apmēram 50 gadus ilgo radošo darbu. Visas gleznas nākušas no privātkolekcijām, izstādes atklāšanā uz sarunu aicināja izstādes kuratore, mākslas zinātniece Inese Baranovska un Ā. Skrides mākslas izziņātājs Ansis Vasks. Piedalījās arī meistara mazmeita, pasaulslavenā latviešu vijolniece Baiba Skride, kas tagad mīt Vācijā. Turpmākajā koncertā viņa atskaņoja P. Vaska *Vox Amoris* vijolei un stīgu instrumentiem.

Kā parasti, programma neaprobežojās ar P. Vaska mūziku vien, jo arī šo, tāpat kā jebkuru kvalitāti pilnībā novērtēt var tikai salīdzinājumā ar citu laikabiedru veikumu.

Pēteris Vasks tika pārstāvēts ar diviem darbiem. Programmas veidotāji iekļāvuši arī divu igauņu dižmeistaru opusus, bet visa programmā iekļautā mūzika tapusi 21. gadsimtā.

Arvo Pērts (1935) pārstāvēts ar 2008. gadā sacerēto darbu *These Words* (Šie vārdi). Šajā kompozīcijā sastopam gan pazīstamus vaibstus, gan arī kaut ko svaigāku, bet, kā tas raksturīgs šim vecmeistaram, arī te saklausāma pareizticīgo mūzikas stilizācija, kas kā refrēns caurvij visu darbu, radot arī formas monolitumu. Interesanti, ka šī kompozīcija kļuva par pamatu meistara 4. simfonijai.

Veselu paaudzi jaunākais Erki Svens Tirs (1959) 2011. gadā uz-

Komponists Pēteris Vasks (pa kreisi), Baiba Skride, Normunds Šnē un *Sinfonietta Rīga* pēc koncerta

drošinājās pievērsties tādai šķietami arhaiskai tematikai kā uguns. Droši vien vairums komponistu gadsimta laikā bija labi izstudējuši mūzikas literatūru un neuzdrošinājās līdzināties A. Skrjabina veikumam 20. gs. sākumā. Bet E. S. Tira "Liesma" nav nedz skrjabiniski mistiska, nedz arī kristiešu teoloģijā no grēkiem attīroša parādība. Tā kā kompozīcija velīta Austrālijas kamerorķestrim, tad uguns "vienlaikus ir gan iznīcinoša, gan šķīstoša", šiem uzskatiem sakņojoties Austrālijas pirmiedzīvotāju ticējumos. Vai tos simbolizē dažas austrumnieciskas intonācijas mūzikā? Neliels, bet izteismīgas bija koncertmeistares Martas Spārniņas solo.

Koncerta otro daļu ievadīja P. Vaska drauga Viļņa Šmīdberga 2008. gadā sarakstītā "Elēģija", kas ir brāļa piemiņai komponētā stīgu kvarteta daļas pārlūkums. Kompozīcija ir īstēni latviska savā mentālītātē (bez folkloras citātiem), samērīga formā un cēli atturīga ekspresijā.

Noslēgumā par P. Vaska mūziku. Tē zināma novitāte bija

2013. gadā tapušā lieliskā darba ar Mātes Terēzes vārdiem *The Fruits of Silence* (latviski atbilstošāks būtu "klusuma", nevis "klusēšanas" auglis (kā iespiests programmā)). Te nu uztvere atkarībā no klausītāja erudīcijas var būt atšķirīga, proti: "Jo vairāk gudrības, jo vairāk raižu, un – kas vairo zināšanas, tas vairo ciešanas" (Sal. Māc. 1, 18). Ciešanu pārņemtie te atpazīst genālo skaņdarbu korim, kuram Georgijs Osokins izveidojis pārlūkumu klavierēm un stīgām. Līdzīga prakse pazīstama kopš viduslaikiem, un arī gadu simteņos rezultāti ir dažādi. Piemēram, Bēthovena *Vijolkoncerts* viņa pārlikumā klavierēm un orķestrim ir visai nožēlojams. P. Vaska *Cantus Con Forza* čellistu ansamblim daudz iespaidīgāks ērģeļu skanējumā, bet viņa *Lidzenuma* ainavas vijolei, čellam un korim klavieru trio versijā zaudē visu savu burvību. Tas pats, diemžēl, noticis arī šoreiz, un iespaidu nespēja uzlabot pat Vestarda Šimkus poētiskā un pianistiski meistarīgā spēle. Manuprāt, labāk būtu, ja klavieres atrastos kaut kur orķestra dzīlēs, nevis priekšplānā, kā šajā koncertā.

Koncertu noslēdza *Vox Amoris* – viens no komponista šedevriem, ar, kā iepriekš minēju, ar mūsu pasaulslavenās vijolnieces Baibas Skrides solo. Tas bija neaizmirstams visu mūziķu saliedētā ansambļa sniegums ar neparasti apgaroto Normundu Šnē pie diriģenta pulsts. Sevišķi valdzināja vijolnieces daiļais, izteismīgs tonis, emocionāla daudzveidība. *Sinfonietta Rīga* šoreiz, spēlējot bez pušaminstrumentiem apliecināja ļoti augstu spēles meistarību arī visklusākajā dinamikā, ar ko var lepoties tikai isti meistari.

Savstarpējo kontaktu bada iztvikušie mūziķi un klausītāji šoreiz noskaņojās uz vienu viļņu, un abpusējās pūles vainagojās ar

Pie klavierēm Vestards Šimkus

tādu māksliniecisku kvalitāti, emocionālo tiešumu, kādu studijā nav iespējams sasniegt. Protams, klausītāju rindas zālē bija retinātas.

"Labākajās ģimenēs" programmā iespējams arī orķestra mūziķu vārdus, šoreiz – balta palikusi programmas lappuse...

Ārija Skrides izstādē

Laika grāmatas JAUNUMS!

Elmārs Zemovičs
MUZIKĀLĀ LATVIJA
ATTĒLOS

"Latviešu mūzikas vēsturi rakstīs tad, kad lielāks gabals pa uzvaras ceļu, kas vēl neskaidri rēgojas mūsu priekšā, būs noiets" – tā rakstīja Jēkabs Poruks ievadā grāmatai – albumam "Latvju skaņu mākslinieku portretus", kas 1930. gadā iznāca Rīgā Jēkaba Vītolīņa un Roberta Krodera redakcijā 2000 eks. tirāžā ar 300 numurētiem eksemplāriem, ko saņemt bija īpašs gods. Eksemplāru nr. 1 saņēma tolaik Latvijas Valsts prezidents Gustavs Zemgals. Nr.169 piederēja Helmaram Rudzītim.

Šogad klajā nācis jauns albums ar ievērojamāko 20. gs. Latvijas simfonisko orķestru, diriģentu, viesmākslinieku un solistu foto un īsu svarīgāko informāciju. 80 lpp., orķestru un personu rādītājs.

Skaista un vērtīga *coffee-table* stila grāmata inteliģentām mājām. Parocīgs informācijas avots mūzikas speciālistiem un interesentiem.

Grāmatu varat iegādāties Latvijas grāmatveikalos un www.laikagramata.lv

SALLIJA
BENFELDE

Lielie jautājumi, atbildes un patiesība

Par medijpratību jeb prasmī atrast informāciju, to analizēt un atšķirt objektīvu informāciju no tendenciozas, dezinformāciju un arī melus no patiesības, rakstīts daudz. Tāpat arī par tiem galvenajiem jautājumiem, kuŗi ir aktuāli vai tiek aktualizēti kāda vai kādu interesēs, tiek runāts un rakstīts visu laiku.

Neapšaubāmi joprojām “karstais jautājums” visā pasaulē ir Covid-19, bet Latvijā ik pa laikam tiek apspriests, cik laba vai slikta dzīve ir mūsu valstī.

Kā atšķirt melus no patiesības?

Pirmais jautājums, ko vērts uzdot sev pašam, ir – vai medijs ir uzticams? Protams, lielākoties gandrīz katram ir savs iemīļotais TV kanāls, laikraksts vai žurnāls, kuŗu nemaz negribas vērtēt un domāt par to, cik patiesu informāciju tas izmanto un kuŗš ir patiesais labuma guvējs no medija darbības. Turklāt cilvēki par uzticamu bieži vien uzskata tieši to mediju, kuŗš pauž viņu uzskatus un negrib vērtēt tā objektivitāti un godīgumu pret lasītāju vai skatītāju.

Ļoti svarīgi ir arī prast atšķirt ziņu no komentāra. Ziņas parasti ir minēti fakti par notikumiem, procesiem un viedokļiem. Ja tekstā ir arī paša autora viedoklis, tad tas ir komentārs, ne ziņa.

Tikpat svarīgi ir, vai tiek norādīts autors, avots, avota nosaukums, ziņu aģentūram vai publikācijām citos medijos, kā arī vai reklāmas materiāliem ir norāde par to, ka tā ir reklāma un kas to apmaksā. Protams, visdrošāk ir samēlēt norādīto informācijas avotu un pārliecināties, vai tiešām tāds pētījums, ziņa vai publikācija ir.

Ne mazāk būtiski ir tas, vai, piemēram, komentārā ir tikai emocijas, vai arī ir minēti fakti ar atsaucēm uz faktu avotiem. Ja kādas personas raksturojumam vienmēr tiek izmantoti vieni un tie paši nievājošie vai cildinošie apzīmējumi, tas liek domāt, ka materiāls nav objektīvs. Tāpat arī jāpievērš uzmanība foto un video, jo nereti kāda notikuma foto tiek izmantots, ilustrējot pavisam citu notikumu. Protams, kļūdas var gadīties, bet uzticams medijs to nenoliedz un atvainojas – piemēram, Baltkrievijas protestu pirmajā nedēļā, kad pret protestētājiem tika izmantoti arī ūdensmetēji, TV kanālā *Current Time* tiešraidē tika parādīta kāda fotogrāfija ar bēgošiem cilvēkiem un diviem ūdensmetējiem, bet jau pēc stundas tiešraides vadītājs atvainojās un paskaidroja, ka šis foto “iemaldījies” no pavisam citas valsts un pilsētas. Ļoti iespējams, ka skatītāji to pat nebūtu pamanījuši, jo Baltkrievijas pilsētu ielās notika skarba izrēķināšanās ar miermilgajiem protestētājiem, tomēr žurnālistiem bija svarīgi saglabāt sava darba uzticamību.

Vai protam atšķirt “pasakas” no īstenības?

Pagājušajā gadā veiktais Latvijas Zinātņu padomes projekts

“Latvijas mediju ekoloģija: Ceļtās industriālās revolūcijas izraisīto pārmaiņu analīze” un Kultūras ministrijas 2017. gada Latvijasiedzīvotājumedijpratības pētījums ir ļāvis salīdzināt rezultātus un vērtēt medijpratību Latvijā.

2017. gada pētījumā atbilžu variantu “Es parasti spēju atpazīt, kuŗa informācija medijos ir uzticama un kuŗa tendencioza vai safabricēta” izvēlējās 40% respondentu. Pagājušajā gadā – 51%. Tāpat būtiskas izmaiņas notikušas attiecībā uz atbilžu variantu “es neesmu par to domājis”. 2017. gadā to bija izvēlējušies 27% respondentu. Pērn – tikai 9% aptaujāto. Joprojām gandrīz viena desmitā daļa Latvijas iedzīvotāju par šo tēmu nebija aizdomājušies, un tikai puse jutās pārliecināti par to, ka spēj informāciju izvērtēt. Izrādās, būtiskas atšķirības redzamas, arī analizējot atbildes pēc respondentu izglītības līmeņa. Atbilžu variantu “Es parasti spēju atpazīt, kuŗa informācija medijos ir uzticama un kuŗa tendencioza vai safabricēta” ir atzīmējuši 56% respondentu ar augstāko izglītību un tikai 37% no respondentiem, kuŗiem ir pamatskolas vai nepabeigta vidējā izglītība.

Līdzīga situācija ir vērojama daudzās valstīs. Piemēram, saistībā ar Covid-19, ASV bāzētais pētījumu centrs “Pew Research Center” izpētījis, ka 71% respondentu bijuši informēti par teoriju, ka pandēmiju apzināti sarīkojusi pasaules elite. No šiem cilvēkiem aptuveni trešdaļa arī uzskata, ka tā vai nu ir, vai varētu būt patiesība. Savukārt *American Journal of Tropical Medicine and Hygiene* pētījumā pierādīts, ka nepatiesā informācija par Covid-19 vairākos gadījumos novedusi pie cilvēku ievainojumiem vai pat nāves. Vienlaikus skepse par Covid-19 saglabājusies.

Kāpēc slēpjamiem aiz meliēm un savvērestības teorijām?

Ne reizi vien jau rakstīts par to, ka cilvēkiem nepatīk situācijas, kuŗas nevar skaidri definēt, izrēķināt un ka bezspēcība rada dusmas. Apzinoties, ka ar apņēmību un labu gribu vien nav iespējams kaut ko radikāli mainīt, cilvēki ir ar mieru pieņemt kādu teoriju, kas apgalvo, ka neko nevar darīt, ka notiekošais ir bagāto vai pie varas esošo lielā vienošanās. “Personiskā brīvība ir neaizskarama, klusēšana ir piekrišana, vienīgā bezriskā vakcīna ir atteikšanās no vakcīnas kā tādas – ar šādiem un līdzīgiem saukļiem pēdējās nedēļās ielās izgājuši simtiem cilvēku dažādās vietās pasaulē. Šos cilvēkus vieno

skepse par Covid-19 un tā izplatības laikā piemērotajiem ierobežojumiem,” sacījis LTV žurnālistes Annas Ūdres sagatavotajā sīžetā. Šajā sīžetā arī minēts domnīcas “Atlantic Council” pētnieks, Digitālās izpētes laboratorijas (DFRLab) līdzdirektors Lūkass Andrijukaitis LTV raidījumam “Pasaules panorāma” norādīja, ka konspirāciju teorijas par Covid-19 iespējams iedalīt vairākās kategorijās. Pirmajā, viņaprāt, ietilpst absurdas un dažos gadījumos smieklīgas teorijas.

informācijai, kā tas ir Covid-19 gadījumā un kas ar interneta palīdzību izplatās īpaši ātri, vien retais nesāk apšaubīt faktus. Šādas šaubas, kā uzskata Hiršs, ir parādība, kas novērojama laikā, kad sabiedrībā parādīties kāds neizpētīts fenomēns.

Jaunas, skandalozas ziņas parādās vai ik dienu, to patiesumu uzreiz nespēj izvērtēt pat speciālisti. Piemēram, 14. septembrī *Dailymail.co.uk/MailOnline* parādījās raksts “Chinese virologist who fled to the US after claim-

iedzīvotāju, un nedaudz augstāks vakcinēto procents, aptuveni 8 procenti, ir atsevišķās iedzīvotāju grupās.

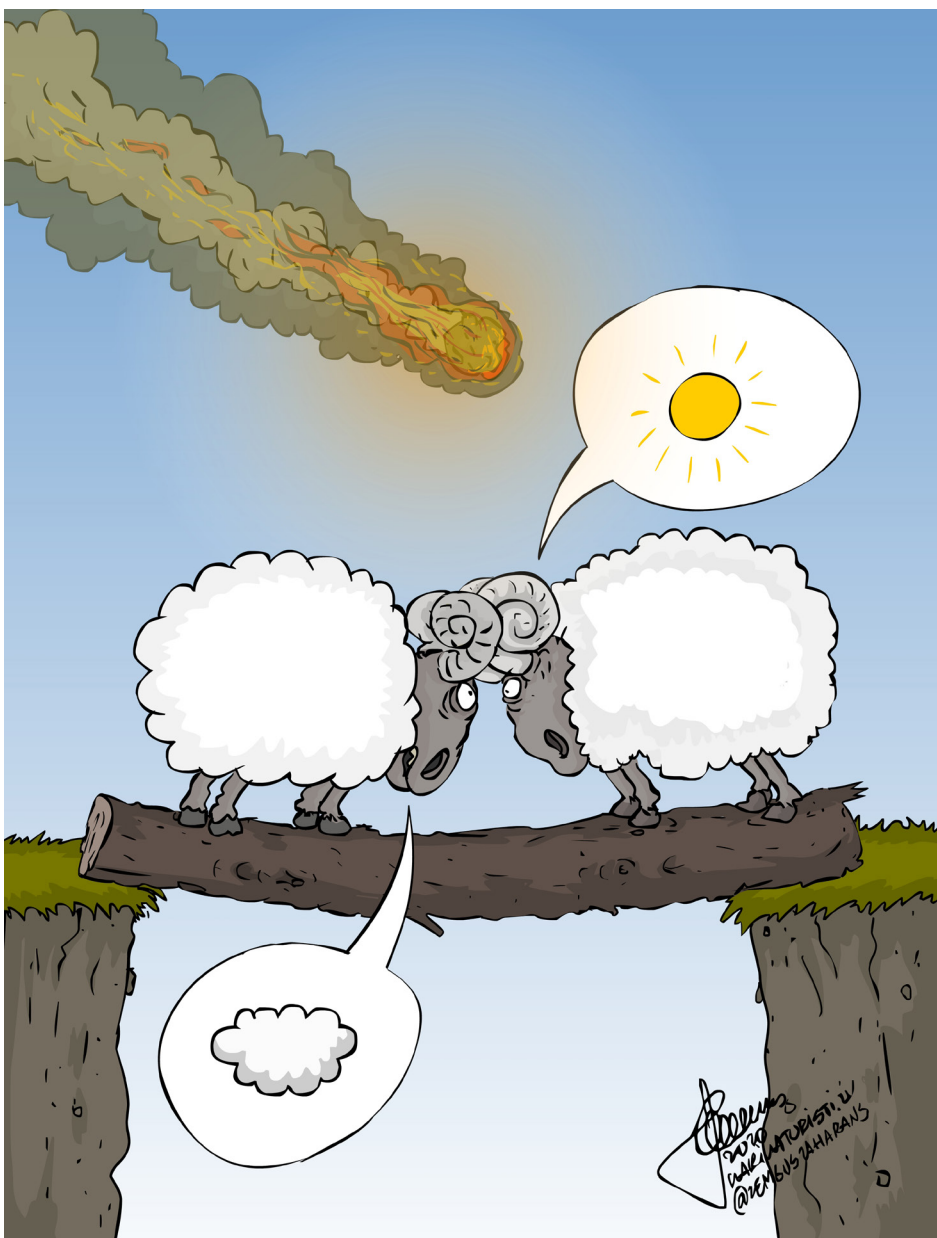
Stāsti par sliktu un labo valsti

Sliktu stāstu vilnis par Latviju sociālajos tīklos atkal sāka vēlties drīz pēc tam, kad pēc prezidenta vēlēšanām Baltkrievijā sākās miermilgīgo protestu vilnis. Tos pamatināja liela Latvijas sabiedrības daļa, jo tā ir mūsu kaimiņvalsts un arī biznesa partneris tranzītbiznesā. No tranzītbiznesa kopējā apjoma

Baltkrievija aizņem aptuveni piektdaļu, kas iekšzemes kopproduktā (IKP) ienes aptuveni 2 procentus. Protams, tas nozīmē, ka Latvijā ir uzņēmēji, kuŗiem ir vienalga, vai Baltkrievijā pie varas ir diktators vai demokrātiski ievēlēta persona. Latvijas valsts (tāpat kā Lietuva) ir gatava atteikties no sadarbības tranzītā, ja diktators Lukašenko noturēsies pie varas. Sociālajos tīklos sāka parādīties stāsti par labklājīgu un laimīgu Baltkrieviju. Protams, tika “aizmirsts”, ka Baltkrievijas ekonomika pamatā dzīvo uz Krievijas rēķina un ka tā jau sen vismaz daļēji par neatkarīgu valsti vairs nav uzskatāma. Baltkrievijas parāds par dabasgāzi Krievijai šobrīd ir 238 miljoni dolāru, un Pasaules Banka ir atteikusi Lukašenko aizņēmumu 940 miljonu dolāru apmērā. Baltkrievijai ir valsts parāds – kopumā tas sasniedz gandrīz 18 miljardus eiro jeb 34,9% no IKP. Ārējais parāds ir 28,7% no IKP. Baltkrievijas lielākais aizdevējs ir Krievija, tā aizņemas arī no Ķīnas. Turklāt IKP uz vienu iedzīvotāju Baltkrievijā ir gandrīz trīs reizes mazāks nekā Latvijā. Jebkuŗā gadījumā – apgalvojumi, ka Baltkrievija ir labklājīga un bagāta valsts ar augšup-

ejošu ekonomika, ir meli un dezinformācija. Gluži tāpat kā stāsti par to, ka arī Latvijai būtu vajadzīga tāda “stingrā roka”. Tiesa gan, kopš zvēriskā izrēķināšanās ar demonstrantiem vairs nav noslēpums nevienam, arī tiem, kuŗi informācijas iegūšanai izmanto tikai sociālos tīklus, “stingrās rokas” apjūsmotāji ir piekļusuši.

Tādēļ galvenais stāstā par to, kas notiek, acīm redzot, ir prast atšķirt viedokļus, uzskatus un faktu interpretāciju no pašiem faktiem.

Zemgusa Zaharāna zīmējums

Piemēram, skaidrojums, ka Covid-19 neskaris smēķētājus vai ka vakcinēšana nepieciešama, lai visus čipotu un līdz ar to kontrolētu. Otrajā kategorijā ietilpst tās konspirāciju teorijas, kas vērstas pret konkrētām personām vai valstīm. Piemēram, skaidrojums, ka vīrusu izgudrojis Bils Geitss vai ka pie tā izplatīšanas vainojamas Amerikas Savienotās Valstis. Trešo kategoriju vieno dusmas pret sabiedrības tā saucamajam vadošajam aprindām – politiķiem, žurnālistiem un zinātniekiem. Piemēram, pieņēmums, ka valdība cenšas ierobežot iedzīvotāju brīvības, attaisnojot savas darbības ar Covid-19 izplatību. Savukārt dezinformācijas pētnieks, kritiskās domāšanas pasniedzējs Mārtiņš Hiršs atzina, ka fakts par vīrusu apšaubu visdažādākās sabiedrības grupas, tajā skaitā arī izglītoti cilvēki. Tas esot saistīts ar to, ka, parādoties tik daudz nepatiesai

ing Beijing covered up Covid-19 vows to publish evidence PROVING the virus is manmade - and claims even non-scientists will be able to verify the data”. Laiks, protams, rādīs, vai ķīniešu viroloģes apgalvojums ir patiess un vai tas atceļ ierobežojumu nepieciešamību, bet šobrīd kopējo ainu tas skaidrāku nepadara.

Reizēm apgalvojumi saistībā ar vīrusu pirmajā brīdī izskatās pat ļoti ticami – piemēram, viena no “patiesībām”, kas pēdējā laikā klejo sociālajos tīklos Latvijā, ir apgalvojums, ka gripa nav mazāk bīstama, bet varbūt pat bīstamāka, jo no Covid-19, pret kuŗu nav vakcīnas, Latvijā līdz šim miruši tikai 35 cilvēki, bet no gripas, pret kuŗu vakcīna ir, piemēram, pagājušajā gripas sezonā nomira 86 cilvēki. Teorijas piekritēji gan nezina vai negrib zināt, ka pret gripu, pēc oficiāliem datiem, vakcinējas kopumā tikai aptuveni 2 procenti Latvijas ie-

Šī publikācija sagatavota ar Mediju atbalsta fonda finansiālu atbalstu no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par publikācijas saturu atbild biedrība “Laiks-BL”

MAF
Mediju atbalsta fonds

LĀSMA
GAITNIECE

Gardēžu paradīze Baltijas jūras krastā

Viena no cilvēku iecienītākajām izklaides vietām droši vien ir kafējnīca vai restorāns. Turp dodas gan baudīt labu, kvalitatīvu ēdienu un dzērienus, gan izklaidēties, piemēram, dejojot vai pat iepazīties. Vairākus gadu desmitus viena no vispopulārākajām kafējnīcām trešajā lielākajā Latvijas pilsētā Liepājā atradās pašā tās centrā – Graudu ielā 42. Laikiem un varām mainoties, šī vieta savu eleganci lēnītēm zaudēja, taču atmiņas par to ir saglabājušas līdz mūsdienām. Lai par bijušo Bonica un arī Dirberga kafējnīcu uzzinātu ko vairāk, uz sarunu aicināju liepājnieci, kultūras vēstures pētnieci **Kristīni Jākabsoni**.

Kafējnīcai ir saistība ar kino?

Lepnajā namā, kas gan pirms daudziem gadu desmitiem, gan vēl aizvien atrodas Graudu ielā 42, Krievijas impērijas laikā tika izveidota greznākā kafējnīca Liepājā. Tās īpašnieks bija Leipciģā dzimušais Henrichs Gustavs Voldemārs Bonics (1852-1933). “Kad pirms aptuveni divdesmit pieciem gadiem sāku savas kultūras vēsturnieces gaitas, sastapu salīdzinoši daudz 20. gadsimta pirmajā un otrajā desmitgadē dzimušu cilvēku, kuŗi trīsdesmito gadu sākumā bija pusaudžu vecumā. Viņi diezgan labi atcerējās pirmās brīvvalsts laiku un, protams, dažādas iestādes un uzņēmumus Liepājā. Vairāki cilvēki stāstīja, ka griestu un sienu gleznojumi Bonica kafējnīcā bijuši uz mata tādi paši kā kinoteātri “Palass”. Tas deva pamatu pieņēmumam, ka tos gleznojis viens un tas pats cilvēks,” stāstu sāk Kristīne. “Ilgu laiku par griestu gleznojumiem un to izcelsmi nebija iespējams atrast nekādu informāciju, taču pēc ilgiem pūliņiem izdevās noskaidrot, ka to autors ir Liepājas gleznotājs, Liepājas Ģildes loceklis Alfons Jirgens. Viņa dzimšanas un miršanas dati nav zināmi, tos nevarēja nosaukt pat gleznotāja tuvinieki.”

Turpinot šķetināt Bonica kafējnīcas saistību ar kino, pieminams neviens cits kā Liepājā dzimušais kinooperators Eduards Tisē (1897-1961). Jaunības gados šis neparasti apdāvinātais cilvēks ir filmējis vairākas visiem labi zināmas vēju pilsētas vietas, to vidū atrodams sižets, ka divi virsnieki ieiet Bonica kafējnīcā, bet dažas dāmas – “Cara paviljonā” jeb bijušajā restorānā “Banga”, kas atradās jūrmalas parkā netālu no tenisa kortiem. Vēl Bonica greznā kafējnīca pieminēta Marisa Vētras (1901-1965) atmiņu grāmatā “Sestā kolonna”.

Bonica kafējnīca pārtop par Dirberga kafējnīcu

Kafējnīcas īpašnieks Voldemārs Bonics nomira 1933. gada 11. decembrī, un laikraksta *Valdības Vēstnesis* 1934. gada 24. februāra numurā atrodams sludinājums, ka Liepājas apgabaltiesas Civilnodaļa 1934. gada 15. martā atklātā tiesas sēdē tiks nolasīts viņa testaments. “Kā īsti Bonica kafējnīca kļuva par Dirberga kafējnīcu, man pagaidām izpētīt nav izdevies. Ticamākā versija, kas gan

Bonica kafējnīcas vēsturiskās fotogrāfijas // Foto no Kristīnes Jākabsones personīgās kolekcijas

nav pierādīta, varētu būt tāda, ka Viktors Dirbergs to nopirka no Bonica mantiniekiem,” pauž Kristīne. “Zināms gan ir tas, ka Dirbergs bija pēdējais šīs kafējnīcas īpašnieks laikā, pirms Latvija tika okupēta, tāpēc tautā nostiprinājās apzīmējums “pie Dirberga”. Dažs labs no vecajiem liepājniekiem to lieto vēl joprojām.”

Charkovā dzimušais maiznieks Viktors Dirbergs (1881-1942) ar dzīvesbiedri Zuzannu par greznās kafējnīcas īpašniekiem kļuva 1934. gada 27. novembrī, tātad apmēram gadu pēc Bonica nāves. Šajā laikā viņi jau bija pārcēlušies uz bijušā īpašnieka dzīvokli Graudu ielā 42. Jāpiebilst, ka Dirbergam piederējusi pašam sava firma, turklāt jau kopš 1923. gada. Vai šim uzņēmīgajam vīram Liepājā bijuši arī citi sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumi vai varbūt ceptuves, tas pagaidām nav noskaidrots. Tāpat nav skaidrs, kādai tautībai Dirbergs piederējis, taču viens gan ir zināms – viņš bijis Latvijas pavalstnieks. Saistībā ar laiku, kad kafējnīcas īpašnieks bija Dirbergs, pieminams vēl tāds fakts, ka tajā uzstājies slavenais čellists Ernests Bertovskis (1924-1996).

Kas ar Dirbergu ģimeni notika pēc Otrā pasaules kara, arī precīzi nav zināms. Laikraksta *Rīkojumu Vēstnesis* 1943. gada 11. augusta numurā lasāms Liepājas apgabaltiesas Civilnodaļas paziņojums, ka ar 1943. gada 31. maija lēmumu tiek nodibināta aizgādība Viktora un Zuzannas Dirbergu, kuŗu pēdējā zināmā dzīvesvieta bija Liepājā, Graudu ielā 42, atstātajai

mantai. Savukārt laikraksta *Komunisti* 1940. gada 29. septembra numurā atrodama informācija, ka dzīvokli Liepājā, Graudu ielā 42, kuŗa īpašnieks bija Viktors Dirbergs (dzīvoklis šajā namā bija tikai viens, toties milzīgs), Liepājas pilsētas Dzīvokļu nodaļa ņem savā pārraudzībā. “Jautājums, kas notika ar Dirbergu, paliek neatbildēts,” atzīst Kristīne. Portālā *time-note.info/lv* gan norādīts, ka viņš, kā jau padomju represiju upuris, gājis bojā Vjatlagā 1942. gada 18. aprīlī. Savukārt iepriekš minētajā laikraksta numurā publicētajā sarakstā pieminēts arī leģendārā ārsta Fricā Nikolaja Zandberga dzīvoklis Republikas ielā 13. Kā zināms, ar pašu Zandbergu nenotika nekas jauns, taču viņa dzīvokli pārvērtā par komunālo.

Padomju realitātei neatbilstoša paradīze

Pēc Otrā pasaules kara Dirberga kafējnīcas vietā izveidoja Liepājas Tirdzniecības pārvaldes ēdnīcu Nr. 1, kas 1963. gadā pārtapa par sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumu “Kosmos” – tā lasāms laikraksta *Komunisti* 1963. gada 24. oktobra numurā. Padomju laikos šīs sabiedriskās ēdināšanas uzņēmums precīzi atbilda savam jaunajam nosaukumam – tas tiešām varēja šķist kā īsts kosmos ar divām zālēm, atsevišķiem ceļiem, zivju un dārzeņu apstrādei, konditorejas cechu, produktu noliktavām un jau pieminēto kulinārijas veikalu, kur ieeja bija no K.Valdemāra ielas puses. Turklāt iestādē tika organizētas kulinārijas izstādes-pārdošanas, kas pa-

domju deficīta apstākļos bija lieli svētki, jauno pavāru un konditoru konkursi, kā arī dažādas šo profesiju pārstāvju profesionālās sacensības.

“Liepājas Tirdzniecības pārvaldē, kas atradās Republikas ielā 12, darbojās Kulinārijas padome. Tās darbinieki apstiprināja katru jauna sabiedriskajā ēdināšanā izlaista ēdiena recepti,” turpina Kristīne. Laikraksta *Komunisti* 1965. gada 30. jūlija numurā lasāms, ka ēdnīcas “Kosmos” pavāre Natālija Šauriņa iesniegusi apstiprināšanai liellopu aknu kotletu recepti. Tā tika apstiprināta, un turpmāk kotletes tirgos kulinārijā “Kosmos”.

Savukārt 1960. gada vasarā, tātad vēl ēdnīcas Nr. 1 pastāvēšanas laikā, ēkas dārzā K.Valdemāra ielas pusē, kas bija saglabājusies no Bonica kafējnīcas laikiem un kuŗa nožēlojamās atliekas vēl joprojām ir redzamas tajā pašā vietā, atvēra vasaras kafējnīcu ar 10 galdiniem un 40 vietām. Par šo faktu vēstīts laikraksta *Komunisti* 1960. gada 8. jūnija numurā. Kafējnīcā pārdeva saldējumu, konditorejas izstrādājumus, kafiju un atspirdzinošus dzērienus. “Manā bērnībā, astoņdesmito gadu sākumā, šī vasaras kafējnīca vēl darbojās,” atceras Kristīne.

Iecienīta jauniešu vidū

Padomju deficīta apstākļos kulinārijas veikali bija laba vieta, kur nopirkt kvalitatīvāku, garšīgāku, daudzveidīgāku, līdz ar to arī veselīgāku ēdienu. Netālu no sabiedriskās ēdināšanas uzņēmuma “Kosmos” atradās vairākas

mācību iestādes – Liepājas Medicīnas skola, Liepājas Valsts tehnikums, Liepājas Mūzikas vidusskola, arī Liepājas Kulinārijas un tirdzniecības skola (pēdējā no uzskaitītā atradās vienā ēkā ar “Kosmosu”), kuŗu audzēkņiem ēdnīca bija īsta paradīze. “Savukārt namamāšu attieksme pret kulinārijas veikalēm, ja neņem vērā deficīta faktoru, bija rezervēta; tolaik labais tonis bija visiem visprast pašiem,” piebilst Kristīne. “Mūsdienās daudzu cilvēku attieksme pret lielveikalu kulinārijas nodaļām ir ne mazāk rezervēta, kam gan ir cits iemesls. Tagad modē ir veselīgs dzīvesveids, taču kulinārijas nodaļās nopērkamais ar veselīgu uzturu ir uz “jūs”.

Turpinot par mācību iestādēm, pieminēšanas vērtā ir Liepājas Kulinārijas un tirdzniecības skola, kas atradās bijušajā Bonica/Dirberga dzīvoklī. “Savos pirmsākumos tā bija Liepājas 12. tehniskā skola. Tehniskās skolas bija viengadīgas mācību iestādes, kuŗās uzņēma jauniešus ar vidusskolas izglītību profesijas apguvei. Tur skoloja pavārus, konditorus, pārdevējus, kasierus-kontrolieņus, pārtikas rūpniecības darbiniekus. Pēc tam, īsti gan nezinu, kuŗā gadā, tehniskās skolas likvidēja. Tās pārveidoja par profesionāli tehniskajām vidusskolām, uz kuŗām gāja mācīties pēc 8. klases. Arī šī mācību iestāde pārtapa par Liepājas 49. profesionāli tehnisko vidusskolu. Devīņdesmitajos gados to likvidēja, pievienojot “Laumas” skolai,” stāstījumu par vienu no savulaik iecienītākajām vietām Liepājā noslēdz Kristīne.

FRAGMENTS NO TOPOŠĀS GRĀMATAS

Un ko nu?!

SILVIJA GRIGULIS DŽONSA

(Turpināts no Nr. 34)

BĒRNAUKLE

Viena no manām spilgtākajām bērnības atmiņu ainām ir tā, kurā māte atnesa mājās nelielu vistokli. Viss, ko tajā varēja saskatīt, bija mazs, sarkans, grumbains ģimīs. Mamma sacīja, ka tas esot mans brālis. Es uz viņu skatījos bez emocijām. Protams, biju priecīga, ka mamma ir atgriezies, taču vēlējās, lai viņa to vistokli noliek kaut kur malā un samīļo mani.

Reiz es ieraudzīju viņu guļam vecāku lielajā gultā. Mamma palūdza, lai es uz mirkli pieskatu brāli un aizsteidzās uz otru istabu. Līdzko viņa bija nozudusi aiz durvīm, mazais, savas tuklās kājeles pa gaisu vicinādams, sāka knukstēt. Man bija krietni jāpiepūlās, lai ieraustos gultā. Tad es mēģināju viņu maigi pavalstīt no vieniem sāniem uz otriem, bet viņš sāka brēkt jau sirsniņgāk. Paņēmu viņu klēpī un pašūpoju. Ļoti pārsteigts, viņš uz mirkli pārtrauca raudāt, bet tad ātri atjēdzās un nu jau auroja pavisam nelabā balsī. Kad atgriezās mamma, es jau biju kājās un lēkāju pa gultu kā pa batutu. Līdz ar mani gultā kratījās arī mans mazais brālis. Vienlaikus ar savu skaļo šūpuļdziesmas "Aijā, žūžū, lāča bērni" izpildījumu es centos pārkliegt viņa briesmīgo brēksšanu. Lieki piebilst, ka man turpmāk vairs nekad neuzticēja bērna pieskatīšanu un, ja pavisam atklāti, es par to nemaz nebiju noskumusi.

SKRĒJIENS AR GRĀBEKLI

Es skrēju pa pagalmu šurpu un turpu, un labajā rokā cieši turēju dārza grābekli. Tā zari arvien kaut kur aizķērās, atsitās un iecirtās taciņas gludajā virsmā, kas vijās apkārt mūsu mājai. Vienā brīdī man nācās pēkšņi apstāties, jo grābeklis kaut kur iekērās tā, ka izslīdēja man no rokām. Paskatījusies atpakaļ, es redzēju, ka man pakalā dzenas tētis. Viņš jau bija pavisam tuvu un man vajadzēja mukt ko kājas nes. Tētīm grābeklis vajadzīgs darbam sakņu dārzā, bet es ar visu riku bēgu no viņa, cik ātri vien spēju. Četru gadu vecumā tā bija varen aizraujoša spēle.

Dzirdēju, kā viņš brīdināja, lai pārtraucu mulķoties, citādi dabūšu sukas. Tas tikai uzsita azartu, un es joņoju vēl ātrāk.

Daži garāmgājēji apstājās un noskatījās uz šo jampadraci, tāpēc bēgšana kļuva vēl jo interesantāka. Es biju gluži bez elpas, sakarsusi, satraukta un skaļi smējos. Tētis atmeta ar roku, un es nosviedu grābekli zemē. Paskatījos uz viņu un sapratu, ka tā vairs nav spēle. Viņam droši vien tā vispār nebija spēle. Viņš izskatījās ļoti nikns.

Es iemuku mājā. Virtuvi pildīja patikama ēdiena smarža. Vecmāmiņa smaidīja un lūdza pasaukt tēti vakariņās. Man nevajadzēja to darīt, jo tētis jau bija

klāt un viņš bija gluži sarkans no dusmām.

"Mana dārgā meitene, tagad gan tu dabūsi brāzienu!" viņš bija pagalam pārskaities. "Ši bija pēdējā reize, kad tu mani neklausī!"

To dzirdot, virtuvē ienāca mamma. Mēs trijātā stāvējām un skatījāmies, kā viņš ļoti lēnām atsprādzēja bikšu siksnu un izvilka to ārā visā garumā, aptina ap roku un atlikušo daļu švikāja pa gaisu kā pātāgu. Tad viņš satvēra mani aiz rokas un mēs sākam riņķot pa mazo virtuvi.

Es, apmēram piecu gadu vecumā kopā ar brāli Andri Bulduros

Dzirdot kā aiz manis draudīgi švirkst siksnas, es atkal mēģināju skriet, cik ātri vien varēju. Mani smagie, faltētie svārki, iespējams, bija vienīgie, kam siksnas trāpīja. Kad labu brīdi bijam riņķojuši pa virtuvi, tēvs atlaida manu roku un, ne vārda neteicis, izgāja pa durvīm. Līdz pat šai dienai es nezinu, vai viņš šo pērienu bija domājis kā sodu, vai arī tikai kā brīdinājumu tam, kas varētu notikt, ja es viņu atkal mēģinātu mulķot. Katrā ziņā es vairāk nekad tā nedarīju, un tētis vienmēr ir bijis mans labākais draugs.

BĒRNĪBAS FOTOGRĀFIJAS

Pirmā fotogrāfija.

Ir saulaina 1941. gada maija diena. Mēs ar mammu sēžam uz gara koka sola Bulduru dārza visattālākajā stūrī. Blakus mums stāv mans brālis Andrejs. Mūsu sejas izteiksmes ļauj nojaust, ka kaut kas nav kārtībā. Izskatās, ka mana mamma mūs cieši tur, lai mēs abi nesaplēstos.

Mans brālis bija divus gadus jaunāks par mani un savā trešajā dzimšanas dienā bija saņēmis dāvanu – mehāniski vadāmu kravas automašīnīti. Protams, arī es to gribēju, un Andrejam tas ne pavisam nepatika. Viņš neļāva man tai pat pieskarties, kur nu vēl paņemt rokās kaut uz īsu brīdi.

Mūsu mamma centās mūs abus nomierināt. Viņa aizrādīja, ka man, kā vecākai, vajadzētu saprast, kāpēc brālis negrib dot man savu dāvanu. Viņš taču vēl

bija tikai mazs zēns. Es savukārt domāju, ka viņš ir ļoti nejauks un skops. Es taču negribēju to paturēt sev. Es gribēju tikai pamēģināt un noskaidrot, vai tā neapkrītot var noskriet visu sola garumu. Šis eksperiments bija tik svarīgs! Kāpēc viņi nespēja to saprast?! Es pat biju ar mieru viņam uz laiku iedot paspēlētis savu burvīgo rokassprādzi, bet Andrejs ietiepās un neļāvas nekādiem kompromisiem. Protams, šī nebija nekāda unikāla situācija. Mēs bieži sastrīdējāmies arī par daudz mazsvarīgā-

Es ar rokas sprādzi pēc mašīnītes izmēģināšanas

kam lietām, un visi šie strīdi arvien beidzās ar asarām.

Šoreiz raudāt nebija jēgas, lai gan kravas automašīnīte man bija ļoti nepieciešama. Tā bija īpaša rotaļlieta ar motoru, turklāt tā pati spēja pārvietoties. Andrejs ar to spēlējās jau visu dienu, bet viņš ne reizi nebija pamēģinājis braukt pa garo, gludo solu, lai redzētu, cik tālu tā var noskriet. Situācija bija ļoti sprints.

Es vairs neatceros kā un kāpēc, bet galu galā viņš beidzot piekrita un atļāva man paņemt savu mašīnīti. Bet tikai vienam braucienam!

Aizripos līdz sola galam vai neaizripos?

Mamma mūs ar brāli cenšas samierināt

Otrā fotogrāfija.

Ļoti uzmanīgi es to varēju uzvilkt un novietot uz sola. Autiņš lēnām uzņēma ātrumu, un vienā brīdī es knapi spēju turēties tam līdz, taču pusceļā ātrums sāka apsīkt. Ko darīt, ja tā nesasniedz sola otro galu?! Šajā fotogrāfijā redzams, kā es to vadu, rokas uz priekšu izstiepusi. Vienīgais, ko es vēlējās, lai tā aizbrauktu līdz sola galam, nenoveļoties zemē. Reizēm es palaboju tās virzienu un mazliet arī pastūmu uz priekšu. Un tad tas notika! Mašīna sasniedza mērķi!

Trešā fotogrāfija.

Trešajā bildē redzams, kā es ar lepnu, pašapmierinātu uzvarētājas smaidu seju sēžu zālē. Es spēlējās ar savu dārgo aproci un nepievēršu absolūti nekādu uzmanību brālim, kurš, atdabūjis atpakaļ savu dzimšanas dienas dāvanu, nozūd tālumā.

Skatoties šīs fotogrāfijas otrajā pusē, es pamanu datumu. Tā uzņemta 1941. gada 25. maijā. Tā bija Andreja dzimšanas diena. Un kā nu ne? Parastā darbīdīnā es noteikti nebūtu sapucēta adītājā, zilajā svētku kleitā ar balta zīda augšdaļu un man matos nebūtu iesieta milzīgā

baltā lente. Arī tēta draugs Engelis diezin vai būtu ieradies citā dienā, turklāt ar visu fotoaparātu, jo tieši viņš ir šo fotogrāfiju autors. Es varu tikai nojaust, cik viņš bija priecīgs, ka todien mums nevienam nebija asaras un viņš varēja mūs nofotografēt ar smaidīgām sejām. Varbūt mēs patiešām tajā dienā viens pret otru izturējāmies jauki?

Pirmās fotogrāfijas fonā cauri kokiem un sētas mietīņiem, kaut arī vāji, tomēr ir redzama mana pirmā skola, kas atradās otrpus ceļam. Teica, ka man drīz turp būšot jādodas. Bērnībā es nenovērtēju, cik ļoti man bija paveicies, ka dzīvoju gluži pretim skolai. Es to sapratu tikai tad, kad krievi bija padzīti un skolu pārņēma vācu armija. Tad mums nācās iet kājām uz četras jūdzes attālo Bulduru dārzkopības tehnikumu, uz kuriem vācu okupācijas laikā bija pārcelta mūsu pamatskola.

Cauri šai pašai sētai es mēdzu noskatīties, kā stalti un glīti karavīri dziedādami soļoja ierindā pa ielu. Dažas karavīru dziesmas es biju iemācījusies no galvas. Tās bija manas pirmās svešvalodu mācību stundas, kurām turpinājums sekoja vēlāk Vācijā.

Mana pirmā skola otrpus ceļam man arvien atgādina, ka gan Andrejs, gan es vēlāk apmeklējām daudzas citas skolas dažādās pasaules valstīs, un ka pieaugot mēs abi apgūvām skolotāja profesiju. Pēc daudziem gadiem Andrejs devās uz Austrāliju, kur viņš mācīja matemātiku un fizikāli Kanberā (*Canberra*) un kādu laiku bija Hospitalhilas (*Hospital Hill*) skolas direktors Nairobi, Kenijā. Es savukārt strādāju Anglijā, Kanādā, Īrijā un arī dažādās latviešu nedēļas nogales skolās. Patiesībā es nekad neesmu pametusi skolu un mācības. Es mācos vēl joprojām.

(Turpinājums sekos)

LATVIEŠU KAMERMŪZIKAS KONCERTU CIKLS ABSTRAKCIJAS

Ar spilgtu latviešu kamer-
mūzikas koncertu 15. septem-
brī Dubultu koncertzālē atsāk
jauno koncertsezonu ar instru-
mentālo trio, kuŗa sastāvā ir
Latvijā un pasaulē aktīvi kon-
certējoši mūziķi: Ilona Meija
(flauta), Pēteris Endzelis (obo-
ja), Dzintra Erliha (klavieres).
Ar šo pašu programmu 12. ok-
tobrī mūziķi viesosies Vents-
pils koncertzālē LATVIJA.

Koncertu programmā daudz-
veidīga un spilgta latviešu kom-
ponistu kamer- un virtuozaiz Tālvālža Ķeniņa
Concertante flautai un klavierēm, Pē-
terā Vaska drāmatiski ekspresīvā
klavierfantāzija *Izdegušās zemes
ainavas*, kā arī skaņdarbi trio
sastāvam: Daces Aperānes har-
moniski krāsainās *Abstrakcijas*
un Pēterā Plakida humora pil-
nais *Mazs kanons* un *Multiplikā-
cijas filma*. Programmā iekļauti
arī vairāki jaundarbi, to vidū –
Lolitas Ritmanes skaņdarbs *Aiz
loga*, kas veltīts pianistei Dzintrai
Erlichai (2020). Šajā skaņdarbā
komponiste spilgti atklāj cilvēku
sajūtas un emocijas, kas pārņē-
mušas pasauli pandēmijas laikā.
Tieši Dubultu koncertzālē skaņ-
darbs plašākai publikai izska-
nēs pirmo reizi. Pirmatskaņo-
jumu piedzīvos arī komponista
Jāņa Lūsēna skaņdarbs *Tranquil*

Ilona Meija

(2020), kas veltīts tieši šim trio
sastāvam.

Starptautisko konkursu laure-
āte pianiste **Dzintra Erliha** aktīvi
populārizē latviešu komponistu
darbus gan Latvijā, gan pasaulē.
Mūziķe ir Latvijas Mūzikas aka-
dēmijas doktorantūrā izstrādā-
jusi disertāciju par komponisti
Lūciju Garūtu, kā arī ieskaņo-
jusi vairākus mūzikas albumus ar
komponistes Lūcijas Garūtas kla-
viermūziku. Pianiste savā kon-
certdarbībā un albumu ierakstos
iekļāvusi arī Tālvālža Ķeniņa un
citu latviešu komponistu daiļ-
radi. Kopš 2017. gada Dzintra
aktīvi koncertē Skandināvijā, bet
2019. gada rudenī notika solo
koncerttūre ASV.

Pēteris Endzelis

Flautiste **Ilona Meija** ir spē-
lējusi Latvijas Nacionālajā simfo-
niskajā orķestrī un Latvijas Nacionālās operas orķestrī, darbo-
jusies orķestrī *Rīgas kamer-
mūzika*. Kopš 2006. gada ir Valsts
kamerorķestra *Sinfonietta Rīga*
flautu grupas koncertmeistare.
Ar visiem Latvijas vadošajiem
orķestriem uzstājusies arī solis-
tes ampuā. Spēlējusi arī Gusta-
va Mālera jauniesu orķestrī un
Ziemeļu simfoniskajā orķestrī.
Ilona Meija ir Jāzepa Vītola Lat-
vijas Mūzikas akadēmijas asoci-
ētā profesore, mācot gan flau-
tas spēles, orķestra repertuāra un
koka pušaminstrumentu kvin-
teta klasēs. Sniegusi meistar-
klases Holandē, Itālijā, Igaunijā,

Dzintra Erliha

Lietuvā, Zviedrijā un Latvijā.
Saņēmusi Latvijas Lielo mūzikas
balvu 2015.

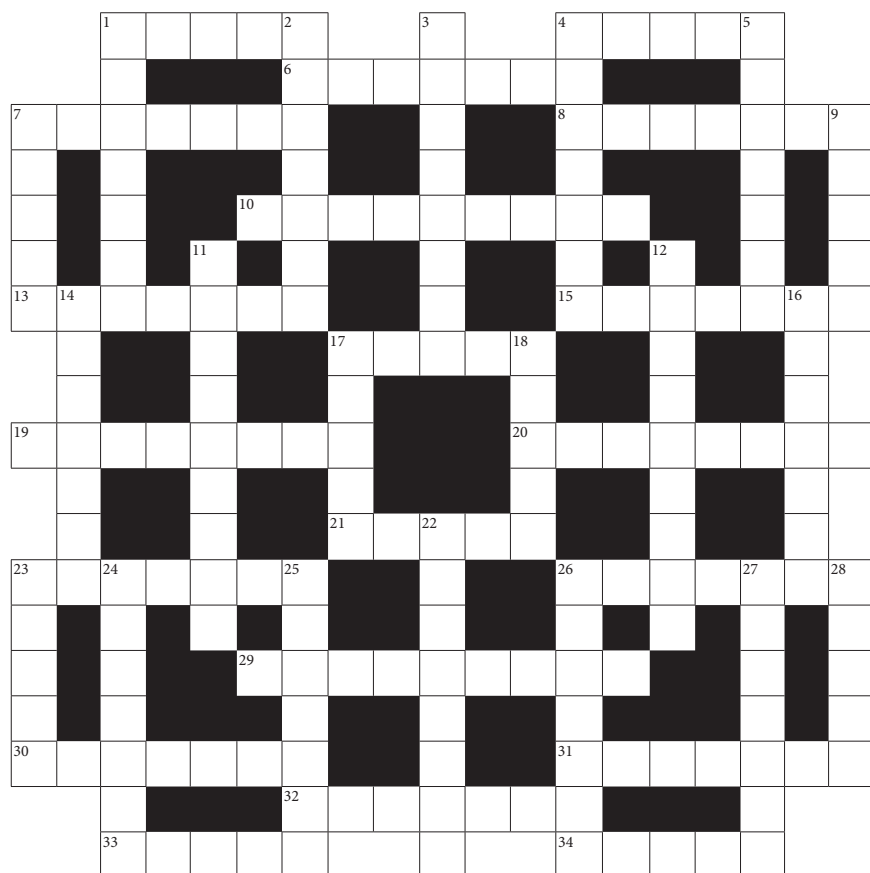
Pēteris Endzelis no 1998. līdz
2005. gadam ir oboju grupas
koncertmeistars Liepājas simfo-
niskajā orķestrī. Kopš 2001. gada
oboju grupas koncertmeistars
Latvijas Nacionālajā operā. No
2011. gada arī kamerorķestra
Sinfonietta Rīga pirmā oboja. Kā
solists mūzicējis ar kameror-
ķestri *Kremerata Baltica* un Gi-

donu Krēmeru ar Martu Sudrabu
Eiropas slavenākajās koncertzā-
lēs, kā arī ar Liepājas Simfonisko
un Latvijas Nacionālās operas
orķestri. Spēlējis solo arī Dāvida
Oistracha festivalā Pērnāvā. Rē-
gulāri sadarbojies ar Ziemeļu
Simfonisko orķestri (*Nordic Sym-
phony orchestra*), Tallinas kamer-
orķestri, Latvijas Nacionālo sim-
fonisko orķestri.

Red.

Sastādījis KĀRLIS PĒTERSONS

KRUSTVĀRDU MĪKLA

Līmeniski. 1. Ar oglekli bagāts
cietais kurināmais. 4. Angļu
dzejnieks (1795-1821). 6. Panā-
tru dzimtas augs. 7. Kūrortpilsēta
Lietuvā. 8. Kukaiņi. 10. Auglis,
kas pēc nogatavošanās paliek
ieslēgts apvalkā. 13. Vāveru dzim-
tas dzīvnieks. 15. Apsveikuma
raksti glītos ietērpos. 17. Drūzma
ar skaļu troksni. 19. Dzelzceļa
stacija posmā Rīga – Lugaži. 20.

Lietpratēji. 21. Mechanisms ne-
lielu kuģu izcelšanai krastā. 23.
Krokodilu ģints dzīvnieks. 26.
Īsts, reāls. 29. Aizsargbūve pret
apšaudi. 30. Lielupes pieteka. 31.
Medicīniskais instruments. 32.
Rudmatāini cilvēki. 33. Profes-
sijas. 34. Seni priekšteči.

Stateniski. 1. Angļu fiziķis
(1824-1927). 2. Plaši pazīstams.
3. Siltuma daudzuma mērvienī-

ba. 4. Latviešu aktrise
(1941). 5. Sešrindes. 7.
Sakaru iestāde. 9. Ne-
uzņēmīgs pret infekci-
jas slimībām. 11. Pār-
drošas, bīstamas. 12.
Taisnas, gaŗas un pla-
tas ielas. 14. Valsts
Eiropā. 16. Izstarotājs.
17. Viena no labāka-
jām dabiskā kaučuka
šķirnēm. 18. Latviešu
aktieris (1910-1976).
22. Gatavs iespie-
darbs. 23. Žurnāls
Latvijā. 24. Kaprīze.
25. Gaŗo distanču
skrējēji. 26. Futrālis
rakstāmlietu glabāša-
nai. 27. Upe Igaunijā.
28. Rotaļa.

**Krustvārdu mīklas
(Nr. 34) atrisinājums**

Līmeniski. 4. Amē-
ba. 5. Nerons. 7. Te-
mats. 10. Talsi. 11. Ba-
tumi. 12. Elzasa. 13.
Masalas. 16. Odense.
19. Pokers. 22. Kastete.
23. Anketa. 24. Ka-
mīns. 25. Statuja. 26.
Fokuss. 28. Firmas.
30. Fregate. 35. Maputu. 37.
Rakete. 38. Drava. 39. Sietla. 40.
Subate. 41. Vaive.

Stateniski. 1. Pastila. 2. Dēkla.
3. Patiesa. 5. Nobile. 6. Rita. 8.
Alas. 9. Skalbe. 14. Saskare. 15.
Lietuva. 17. Dingo. 18. Sētas. 20.
Okapi. 21. Renda. 27. Kalmes.
29. Mačete. 31. Raudava. 32.
Terases. 33. Apse. 34. Vega. 36.
Varis

Uz salas Daugavā pie Kokneses top Likteņdārzs – gaišas atceres
vieta, kur svinēt latviešu tautas izturību un spēku. Tas ir arī Tavas
ģimenes un dzimtas Likteņdārzs, veltīts visiem latviešiem, kas 20.
gadsimtā gājuši bojā vai cietuši svešu varu dēļ. Likteņdārzs top
kopdarbībā un par ziedojumiem, tā atbalstītāju skaits jau pārsniedz
500 tūkstošus. Mūsu nākamais lielais kopdarbs – uzcelt Saieta
namu! **Palīdz! Ziedo!**

Nodibinājums "Kokneses fonds"
Adrese: Lāčplēša iela 75B, Rīga, LV-1011, Latvija
info@koknesesfonds.lv

Ziedojumiem EUR:
AS "Citadele banka"
Konts: LV94PARX0015211160001
SWIFT: PARXLV22

Starpniekbanka ziedojumiem USD:
USA CITIBANK, N.A., NEW YORK
Konts: 36392149
SWIFT/BIC: CITIUS33

Vairāk informācijas
www.liktendarzs.lv

MADARA PRŪSE

Ar tikko manāmu rudens dzestrumu... Ar izplaukušo aseteru pušķiem... Ar krāsainiem lietussargiem... Ar mirdzumu acīs un satraukumu sirdīs... Ar maziem, nedrošiem soļiem un dimdošiem palēcieniem Stokholmas latviešu skolā ir ieradies jaunais mācību gads!

29. augusta rīts skolas saimi sagaidīja mazliet dzestrs, ar gaisā jūtamu pirmā septembra smaržu. Jau no pulksten 9.30 skolotāji un valde čakli rosījās, lai skolā uzņemtu gan mazus, gan lielus. Pulksten 10.00 uz svinīgo brīdi pulcējās pirmsskolas bērni kopā ar saviem vecākiem, lai atklātu ritu ar Latvijas himnu "Dievs, svētī Latviju!" un klausītos skolas pārzines Agneses Blaubārdes uzrunu. Pēc fotografēšanās bērni kopā ar saviem skolotājiem devās uz klasēm, lai nobaudītu skolas sarūpēto saldējumu un patīkami pavadītu pirmo dienu skolā. Pulksten 11 uz svinīgo brīdi ieradās sagatavošanas un 1., 2. klases, toties pulksten 12 ieradās 3. līdz 7. klase. Šī pirmā skolas diena mums visiem bija citāda nekā ierasts.

Šogad Stokholmas latviešu skolā mācību gaitas pirmo reizi uzsākuši deviņi skolēni, tostarp divi pieaugušie, bet kopumā skolā mācīsies 81 bērns!

5. septembrī skola ieies mazliet neierastā ritmā, kad bērni no

pulksten 10 pa grupām ieradies uz mācībām. Septembris solās būt izaicinājumu pilns, vērosim kā mums visiem klāsies jaunā stundu grafikā, bet, lai kā arī būtu, esam priecīgi, ka varam atkal tikt klātienē.

Mēs priecājamies par ikvienu, kurš ieradās uz pirmo skolas dienu un ļoti gaidām tos, kuri vēl tikai nāks!

Bet pulksten 13 Stokholmas latviešu skolā izlaidumu svinēja 8. klases absolventi, kā tas jauniešiem tika solīts pirms došanās vasaras brīvlaikā.

Svinīgo daļu, kā ierasts, atklāja ar Latvijas himnu, kam sekoja skolas pārzines Agneses Blau-

bārdes uzruna. Absolventus apsveikt bija ieradušies arī Latvijas vēstnieks Zviedrijā Mārgers Krams un Andreja Egliša fonda pārstāve Zita Dzelzkalēja. Aizkustinošus vārdus absolventiem vēltija gan klases audzinātāja, gan skolotāja, protams, arī absolventu vecāki, kuri ļoti lepojas ar savu bērnu sasniegumiem. Absolventi saņēma arī Stokholmas latviešu ev. lut. draudzes apsveikumu. Kā pārsteigums bija ieradušies arī pārstāvji no Stokholmas jauniešu kluba, lai sveiktu un aicinātu savā pulkā absolventus.

Kā tas tradicionāli pieņemts, skolas absolventi saņēma diplo-

mu par skolas beigšanu un veiksmīgi nokārtotiem gala pārbaudījumiem, kā arī leģendāro latviešu rotu – Nameja gredzenu, pēc kura latvieši un Latvijas draugi atpazīst cits citu visā pasaulē.

Pēc svinīgās daļas noslēguma izlaiduma viesi un absolventi tika cienāti ar gardu torti, fotografējās un tad pieci 8. klases skolēni – Arvins Norouzi, Didzis Urtāns, Evelina Janus, Katrīna Smolovina *Werme* un Luīze Ozoliņa varēja doties mājās kā pilntiesīgi Stokholmas latviešu skolas absolventi. Lepojamies!

Plaša Austrālijas latviešu mākslas izstāde Cēsīs

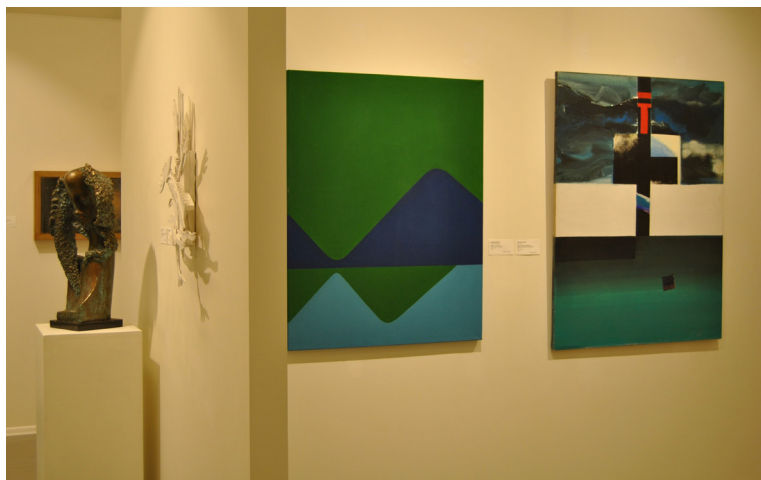
Dr. Art. LELDE KALMĪTE

26. oktobrī plkst. 16 Cēsīs, Pasaules latviešu mākslas centra telpās tiks atklāta plaša Austrālijas latviešu mākslas izstāde.

Austrālija bija pirmā valsts, kas pēc Otrā pasaules kara uzņēma latviešu bēgļus no kara plīstās Eiropas. Aptuveni 25 000 latviešu veica grūto un bīstamo ceļojumu pāri okeānam, lai apmestos šajā tālajā kontinentā. Tas nebija viegls lēmums – pamest Vāciju. Austrālija ne tikai ir tālu no Eiropas, tā atrodas burtiski otrā pasaules malā, kur Ziemassvētki tiek svinēti vasaras vidū, nevis aukstajā un sniegotajā ziemā. Tādēļ arī likumsakarīgs ir izstādes nosaukums "Pavasaris Austrālijā".

Austrālija kara laikā bija īpaši neaizsargāta pret Japānas uzbrukumu, un šis fakts ietekmēja tās vēlmi uzņemt imigrantus no pārpildītajām pārvietoto personu jeb dīpišu nometnēm, tostarp cilvēkus no Baltijas valstīm. Austrālijas pirmais imigrācijas ministrs Arturs Kalvels tolaik teica: "...no Klusā okeāna kara austrālieši ir guvuši mācību, mēs nevaram turpināt noturēt kontinentu sev un pēcnācējiem, ja vien mēs ievērojami nepalīelinām iedzīvotāju skaitu, vēl ir daudz veicamā, kā arī nepieciešami aprēķini. Mūsu vēlme to darīt ir steidzama un obligāta, ja vien vēlamies izdzīvot."

Pirmais kuģis ar Baltijas valstu bēgļiem Austrālijā ieradās 1947. gadā. Viņi visi bija jauni un vairums – neprecējušies. Kā vēlāk atzina Kalvels: "Nebija grūti "pār-

Centrā – H. Norītis (Austrālija) *Ingress 2*, 2003 Eļļa uz audekla

dot" imigrāciju Austrālijas tautai, presē publicējot šīs bēgļu grupas fotografijas."

To bēgļu vidū, kas ieradās no Vācijas, bija arī mākslinieki. Turpmākajās desmitgadēs latviešu bēgļu mākslinieki ir devuši ievērojamu ieguldījumu Austrālijas sabiedrībā un mākslā. 1975. gadā tika dibināta Austrālijas Latviešu mākslinieku asociācija (ALMA).

Savu pirmo biedru grāmatu ALMA izdeva 1979. gadā, 2008. gadā sekoja otrā grāmata "Austrālijas latviešu mākslinieki". Abu izdevumu autori meklē jēgpilnu Austrālijas latviešu mākslinieka definīciju. 1979. gada grāmatas ievadā Mārtiņš Gauja atzīmēja: "Ir maz tādu mākslinieku, kuri mācījušies vēl cariskās Krievijas mākslas skolās vai neatkarīgās Latvijas laikā. Pārliecinošu māksli-

nieku vairākumu ietekmēja vai nu starptautiskās, vai Austrālijas mākslas tendences, un tādējādi viņu darbi neatpoguļoja latviešu nacionālo stilu. Ja nacionālais stils nenosaka Austrālijas-Latvijas mākslinieku, tas atstāja par primāro kritēriju identitāti: vai kāds sevi uzskatīja par latvieti Austrālijā vai par Austrālijas latvieti? Etniskās identitātes jautājums un tās saistība ar mākslas stilu starplaikā, aizv. gs. 30 gados ir kļuvis mazāk nozīmīgs, jo kultūras daudzveidība Austrālijā ir kļuvusi par pieņemamu normu."

Kopš Pasaules latviešu mākslas centra dibināšanas 2011. gadā tā kolekcijā Cēsīs ir iekļauti daudzi ievērojami Austrālijas latviešu mākslinieku darbi. Daudzi no tiem tiek regulāri izstādīti Latvijā, un to autori tagad ir atzīti kā izcili

mākslinieki arī dzimtenē. Tāpēc esmu īpaši priecīga iepazīstināt plašāku publiku ar Austrālijas latviešu diasporas mākslinieku radošo darbu.

Izstādē būs apskatāmi divdesmit piecu savās mākslinieciskajās izpaušanās atšķirīgu Austrālijas mākslinieku darbi, sākot ar Imanu Tilleru, konceptuālajām Jāņa Rūdolfa Nedēļas skulpturālajām instalācijām un beidzot ar apjomīgajām sirreālajām Lidijas Dombrovskas-Larsones vizijām, kā arī ar Ojāra un Edgara Grestes videinstalācijām.

PAZIŅOJUMI VĀCIJĀ

8. novembrī Vācijas pilsētā Breizachā (*Breisach am Rhein*) paredzēts sarīkojums par tematu "Latviešu mākslinieki trimdā".

Piedalīsies Guna Teichmane, rečitācija, Maija Nāberinga, rečitācija un klavieres, Benjamin Broecker, rečitācija, Dita Lammerse, čells.

Skanēs Jāzepa Vītola un Jāņa Mediņa kompozīcijas un tiks lasīti Jāņa Jaunsudrabiņa un Jāzepa Vītola teksti.

Izstādē Jāņa Jaunsudrabiņa gleznas no Jāņa Vintera privātās kolekcijas.

Tuvākai informācijai:
BronislawHubermanForum.com

Brīvā Latvija

reklāmas cenas Latvijā

Cena – 1,15 eiro
par cm² ierāmējumā
Atlaides par reklāmas
publicēšanas biežumu:

- Atkārtojot vienu un to pašu reklāmu 2 reizes, paredzēta atlaide 10 % apmērā no parastās cenas.
- Atkārtojot vienu un to pašu reklāmu 3 reizes, – 15 % no parastās cenas.
- Atkārtojot vienu un to pašu reklāmu 4 reizes un vairāk, – 20 % no parastās cenas.
- PRIVĀTSLUDINĀJUMIEM:
● 0,60 eiro par 1 cm² ierāmējumā.
- SĒRU SLUDINĀJUMS:
● **NB! 60 eiro**

Pasta adrese:
Ģertrūdes iela 27
Rīga, LV - 1011
Tālrunis + 371 67326761
Tālrunis +371 67326784

Darba laiks:
Pirmdien – 9-17
Otrdien – 9-17
Piektdien – 9-13

BRĪVĀ LATVIJA

Latvijas reģ. nr. 1144.
Rietumeiropas latviešu laikraksts,
iznāk sestdienās, 48 reizes gadā.

Redaktore: Ligita Kovtuna
Brīvā Latvija redakcija:
Ģertrūdes iela 27, Rīga, LV-1011
(Darba laiks P.O: 9-17, Pk.: 9-13)
Tālr. (redakcijā) +371 67326761,
+371 29439423,
Tālrunis: +371 67326784.
e-pasts: redakcija@brivalatvija.lv

ABONEMENTA MAKSA:

- Brīvās Latvijas digitālo versiju* varat pasūtīt tāpat kā līdz šim.
- par 12 mēn. (48 nr.) EUR 55 (550 SEK)
  - par 6 mēn. EUR 30 (300 SEK)
  - 1 nedēļu EUR 2 (20 SEK)

To varat izdarīt caur *Brīvās Latvijas* mājaslapu: <http://www.brivalatvija.lv/abone-internet>.

Izdrukājot iespējama krāsaina versija.

Tiem *Brīvās Latvijas* lasītājiem, kuri tomēr vēlas lasīt avīzi drukātā versijā, piedāvājam pasūtīt Amerikas latviešu avīzi *Laiks* – tie paši 48 numuri gadā, 20 lappuses, to skaitā 8 lpp. tās pašas, kas kopš 2001. gada bijušas kopīgas abām avīzēm.

Iespēja saņemt *Laiku* pa gaisa pastu no ASV.

- par 6 mēn. – EUR 186
- pa parasto pastu no Latvijas – 6 mēn. EUR 86

Dāvanā *Laika* Mākslas kalendārs 2021!

Samaksa: naidu ieskaitot SIA VESTA-LK kontā:

AS SEB banka, kods UNLALV2X,
nr.: LV80UNLA0050016243516,
ar piezīmi BL

un norādot vārdu, uzvārdu un adresi. Latviešu organizāciju un **privātie sludinājumi** maksā EUR 6,- par 10 mm augstu vienslejiņā platumā aizņemtu telpu. **Sēru sludinājumi** (10,6 cm x 7 cm) EUR 60,-

Komerčiālie sludinājumi EUR 12 par 1 slejas cm.
Atlaides atkārtotām reklāmām.

Ar autora vārdu, iniciāliem vai segvārdu parakstītos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā arī redakcijas domas. Par līdzstrādnieku honorāriem nepieciešama iepriekšēja vienošanās. Par publikācijās minēto faktu precizitāti atbild autors.

Lūdzam ziedojumus iemaksāt:
Biedrības *Laiks-BL* kontā –
SEB Banka,
nr.:LV60UNLA0050018705154

SPORTS

SPORTS

SPORTS

SPORTS

VIENĪBAS
VELOBRAUCIENS 2020

Vienības Velobrauciens ir vēsturisks tautas pasākums, kuŗa pirm-sākumi ir rodami jau Latvijas trīsdesmitajos gados, kad tas pulcēja vairāk nekā 5000 dalībnieku. Tajā laikā sacensību patrons bija Latvijas Valsts prezidents Kārlis Ulmanis. Vienības Velobrauciens organizēšanas tradīcijas tika atjaunotas 1995. gadā, un tagad tas notiek ik gadu, septembrā sākumā, pulcinot kopā arvien vairāk dalībnieku. Vienības Velobraucienu no 2000. gada veiksmīgi organizē "Igo Japīņa Sporta Aģentūra".

Sacensību atklāšana

6. septembrī Siguldā lieliskā gaisotnē četrās dažādās distancēs aizvadīts gada lielākais velo notikums mūsu valstī – Latvijas Rītenbraucēju Vienības brauciens. Vērienīgais pasākums krāšņi un sportiski azartiski atzīmēja savu 30. dzimšanas dienu.

Uz priekšu! Uz priekšu!

Braukšanai lieliski laika apstākļi, pozitīvs gars, krāšņi tērpi, stilīgi velosipēdi, sportiskās cīņas un azarts. Tas viss bija vērojams un jūtams Siguldā. Latvijas ainaviskā un ļoti sakoptā pilsēta uzņēma 30. Latvijas Rītenbraucēju Vienības braucienu. Kā jubilejas reizē pienācās, rīkotāji bija parūpējušies par lieliskām distancēm un aktivitātēm bagātīgu sacensību centru. Ikvienam bija iespēja piedalīties sporta šosejas, MTB un Tautas šosejas distancēs. Latvijas čempionāts šosejas rītenbraucēšanā vīrusa uzliesmojuma dēļ tika atcelts pat divas reizes. Ņemot vērā, ka teju visās Eiropas valstīs nacionālie elites vīru čempionāti jau notikuši augusta vidū, arī Latvija sekoja lielākās daļas valstu piemēram. Pirmo reizi vēsturē Latvijas čempionāts šosejas rītenbraucēšanā grupas braucienā elites un U-23 vīriem notika Latvijas Rītenbraucēju Vienības brauciena ietvaros – sporta šosejas braucienā. Lai arī sākotnēji sacensību distancē garums bija apstiprināts 135 kilometru garumā, tomēr ceļa tehniskā stāvokļa dēļ, Vienības brauciena rīkotāji bija spiesti mainīt iecerēto un atgriezties pie 100 kilometru garā Cēsu apla.

Rītenbraucējs Viesturs Lukševics 6. septembrī, Siguldā pirmo reizi karjerā kļuva par Latvijas čempionu grupas braucienā.

33 gadus vecais kuldīdznieks titulu nodrošināja pēdējā kāpumā, taču finišā viņš piekāpās Igaunijas rītenbraucējam Gertam Kivist-

kam, kas Latvijas čempionāta ieskaitē nepiedalījās. Otro vietu Latvijas čempionātā izcīnīja Pauls Rubenis, kuŗam uzvara U-23 ieskaitē, bet trešais bija Māris Bogdanovičs.

Dienas centrālais starts, kuŗa starta procedūra vien ilga vairāk nekā deviņas minūtes, bija Tautas šosejas brauciens. 37 kilometru garā un visiem ļoti zināmā distancē pulcēja visa vecuma, dzimuma, sportiskās sagatavotības aktivās atpūtas cienītājus. Kuplas sportistu kopu komandas, draugu kompanijas un vienkārši velo cienītāji. Tas viss bija vērojams šajā distancē. Tās pēdējais kilometrs veda leģendārā Gaujas kalnā. Vīriešu konkurencē absolūtā vērtējumā uzvaras laurus plūca talantīgais "MSG/ Ķekavas NSS" rītenbraucējs **Richards Reinfelds**, bet starp dāmām otro gadu pēc kārtas ātrākā izrādījās Carnikavas sporta centra rītenbraucējs **Renāte Rodionova**. Abi bija labākie *Isostar* kalna karaļa un karalienes vērtējumā.

Kuplākās ģimenes godu pirmo gadu izpelnījās **Flakšu ģimene**, kuplākā pašvaldība bija Jēkabpils pašvaldība, bet kuplākais uzņēmums otro gadu pēc kārtas bija "Sadales tikls", no kuŗa Vienības braucienā piedalījās 150 dalībnieki. Cienījamākais dalībnieks šajā gadā bija **Edgars Račis**, kuŗš šogad svinēs savu 91. dzimšanas dienu.

100 kilometru garajā Sporta šosejas braucienā īpašu intrigu piedeva Latvijas čempionu grupas braucienā noskaidrošana elites un U-23 vecuma grupās. Spraiģā cīņā uzvarētāja liktenis noskaidrojās vien finiša kāpumā. Tajā ātrākais no mūsu sportistiem bija un par valsts elites čempionu 33 gadu vecumā kļuva **Viesturs Lukševics** (*Amore+Vita – Prodir*). Otrā vieta **Paulam Rubenim** ("Tartu 2024/ BCC"), bet trešā Viestura komandas biedram **Mārim Bogdanovičam**. U-23 konkurencē triumfēja **Pauls Rubenis**, otrs bija **Alekss Krasts**, bet trešais **Oskars Dankbārs** (abi "Dobeles dzirnavnieks/ FeelFree"). Absolūtā Vienības brauciena ieskaitē nepārspēts palika igauņis **Gerts Kivistiks** (*Peleton*).

Dāmu konkurencē starp licencētajām sportistēm triumfēja **Kitijai Siltumēnai** (Dobeles sporta skola), otrā vieta **Katei Rudzītei-Minajevai** (*Swedbank*), bet trijnieku noslēdza **Olga Zaharova** (*Velo+Bottari Baltic*). Komandu vērtējumā triumfēja "Dobeles dzirnavnieks/FeelFree", otrā vieta *Peleton*, bet trešā *Evelo* vienībai.

Turpinot tradīcijas, Vienības braucienā spēkiem mērojās arī MTB braucēji. *Bosch* Kalnu divriteņu braucienā otro gadu pēc kārtas triumfēja **Jānis Priževoits** (*Volkswagen Komerctransports – Veloprofs.lv*). Viņš 48 kilometru garo distanci veica pēc 1 stundas 37 minūtēm un 33 sekundēm. Otro vietu, finišējot tikai sekundi

pēc uzvarētāja, ieguva talsinieks **Gints Lūsis** (*DTG – MySport*). Trešā vieta tikmēr "VeloRīts" pārstāvim **Reinim Marksam**. Dāmām uzvarēja **Katrina Jaunslaviete-Kipure** (*ZZK*), otrā vieta **Anitai Antonei** (Baldones velokomanda), bet trešā **Beatei Kovgerei** (*Volkswagen Komerctransports – Veloprofs.lv*).

Īsta daile bija vērojama 17 kilometru garajā *Retro Velo* distancē, kas pulcēja vairākus simtus dalībnieku ar skaistiem tērpiem un ekskluzīviem velosipēdiem. Brauciena dalībnieki trasē varēja baudīto skaisto Gaujas Nacionālā parka ainavu Siguldas pilsētā un tās apkārtnē.

GRAUDIŅAI/
KRAVCENOKAI ĻAUJ
PIEDALĪTIES EIROPAS
ČEMPIONĀTĀ

Latvijas plūdmales volejbola duets **Tina Graudiņa** un **Anastasija Kravčenoka** drikstēs piedalīties Eiropas čempionātā plūdmales volejbolā, kas septembrī risināsies Jūrmalā, 10. septembrī informēja Latvijas Volejbola federācija (LVF). LVF pārrunās ar Eiropas Volejbola konfederāciju (CEV) un Slimību profilakses un kontroles centru (SPKC) ceturtdien vienojās ļaut Graudiņai/Kravčenokai piedalīties Eiropas čempionātā plūdmales volejbolā, ievērojot vairākus drošības noteikumus Latvijas Olimpiskās vienības (LOV) ārstes Līgas Cīrules uzraudzībā.

SPKC pretimnākšana ir saprātīgs risinājums sabiedrības veselības nodrošināšanai, vienlaikus neliedzot Anastasijai Kravčenokai iespēju piedalīties sacensībās, pauda LVF valdes loceklis un turnīra direktors Kaspars Timermanis.

UZVAR EIROPAS U-20
ČEMPIONĀTA FINĀLĀ!

Latvijas plūdmales volejbola duets **Varvara Brailko**/Anete Namiķe **Brno** iekļuva Eiropas U-20 čempionāta finālā.

Anete Namiķe (pa kreisi) un Varvara Brailko

H grupas spēles Latvijas sieviešu duets **Brailko/Namiķe** beidza ar uzvaru visās trijās spēlēs un ieguva tiesības atsākt spēles no otrās izslēgšanas spēļu kārtas. Pēc tam viņas ar divu setu uzvarām pārvarēja izslēgšanas turnīra otro kārtu un ceturtdaļfinālu, un pusfinālā ar rezultātu 2:0 (24:22, 21:16) pārspēja Ukrainas pāri So-

fija **Rilova/Eva Serdjuka**, kuŗas sacensībās bija izsētas ar 13. numuru. Finālā viņas ar 2:0 pārspēja šveices sportistes.

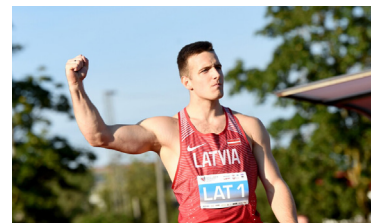
STRĒLNIKS "UGUŅO"
NO TĀLĀS DISTANCES

Latvijas basketbolists **Jānis Strēlnieks** Sanktpēterburgā palīdzēja Krievijas klubam **Maskavas CSKA** triumfēt pārbaudes turnīrā **Nevas** kausa izcīņā. CSKA ar rezultātu 93:67 pārspēja **Saratovas Avtdor**, izcīnot otro uzvaru **Nevas** kausa turnīrā. Strēlnieks ar 19 punktiem bija rezultatīvākais spēlētājs šajā spēlē, no tālās distancē uzbrūkot ar izcilu precīzīti (2p. 1/3, 3p. 5/5, soda metieni 2/2).

Jānis Strēlnieks

Strēlnieks laukumā pavadīja nepilnas 19 minūtes (18:58), izcīnīja divas atlekušās bumbas.

ČAKŠ TRIUMFĒ GOLDEN
SPIKE SACENSĪBĀS

Latvijas šīs sezonas vadošais šķēpmetējs **Gatis Čakšs** Čehijas pilsētā **Ostravā** svinēja uzvaru tradicionālajās sacensībās **Golden Spike** ("Zelta naglens"), kuŗam piešķirts Starptautiskās Vieglatlētikas federācijas (*World Athletics*) Kontinentālās tūres zelta statuss. Čakšs uzvaru izcīnīja ar savu pēdējo, sesto, mēģinājumu, «piķi» raidot 83,41 metra tūlumā. Latvijas sportists pārspēja Polijas rekordistu **Marcīnu Krukovski**, kuram tāpat kā Čakšam, labākais metiens bija ar sesto piegājienā. Polis šķēpu aizmeta par 14 centimetriem tuvāk nekā Čakšs.

Trešo vietu ar 78,54 metriem izcīnīja čehs **Vitezslavs Veseljs**, kuŗš 2012. gadā Londonā Olimpiskajās spēlēs izcīnīja bronzu, bet karjeras laikā pabijis arī Eiropas un pasaules čempiona godā.

SERJOGINS UZVAR
VIŅNAS MARATONĀ

Norisinājās Lietuvas galvaspilsētas **Viļņas** maratons. Atrāko laiku sasniegta latviešu garo distanču skrējējs **Dmitrijs Serjogins**.

Dmitrijs Serjogins

27 gadus vecais **Dmitrijs Serjogins** distanci pieveica divās stundās, 19 minūtēs un 49 sekundēs, izcīnot ļoti pārliecinošu uzvaru. Kā pēc finiša atzina pats skrējējs,

tad šāds rezultāts viņam ir pārsteigums. Serjogins sacīja, ka nebija plānojis izskriet no divām stundām un 20 minūtēm, taču distancē otrajā pusē apzinājies, ka palicis gana daudz spēka, tāpēc varējās celt tempu.

Viļņas maratona ietvaros norisinājās Lietuvas čempionāts, un par čempionu tika kronēts otro vietu ieguvušais **Andrus Jakševičs**. Viņš no Serjogina atpalika sešas minūtes un 11 sekundes. Serjogins vidēji kilometru veica aptuveni trīs minūtēs un 19 sekundēs. Tādējādi, viņam ierodoties finišā, tuvākais sekotājs atpalika divus kilometrus. Viļņas maratona dalībnieku sastāvs gan nebija īpaši spēcīgs – no divām ar pusi stundām izskreja tikai pieci sportisti. Serjogins bija vienīgais ārzemnieks pirmajā desmitniekā.

BRIEDIS UN DORTIKOSS
CĪNĪSĪES PAR TRIM
TITULIEM

Latvijas bokseris **Mairis Briedis** un **Kubas** pārstāvis **Junīels Dortikoss** cīnīsies par trim tituliem, vēsta Pasaules boksa superserijas organizatori. Dueļa likme būs trīs tituli – Starptautiskās boksa federācijas (IBF) pasaules čempiona josta, žurnāla *The Ring* josta un superserijas uzvarētāja leģendārā **Muhameda Ali** vārdā nosauktā trofeja. Cīņa notiks 26. septembrī Vācijas pilsētā **Mīnchenē** televīzijas studijā bez skatītāju klātbūtnes.

Mairis Briedis (no kreisās), Pasaules boksa superserijas organizators **Kalle Zauerlands** un kubietis **Junīels Dortikoss**

Briedis patlaban ir portāla *BoxRec* un žurnāla *The Ring* rangā līderis pirmā smagā svara kategorijā, savukārt Dortikoss ir IBF jostas īpašnieks un attiecīgi arī šīs organizācijas reitinga pirmais numurs. "Ir neiespējami paredzēt dueļa uzvarētāju. Lai arī kuŗam izdosies izcīnīt **Muhameda Ali** trofeju un aplikt ap vidukli šīs jostas, viņš kļūs par sporta superzvaigzni," paziņojumā viedokli pauz superserijas organizators **Kalle Zauerlands**. Pasaules boksa superserijas otrās sezonas finālā cīņa pirmā smagā svara kategorijā (līdz 90,7 kg) vispirms bija paredzēta 21. martā Rīgā. *Covid-19* pandēmijas dēļ dueli pārcēla uz 16. maiju, taču arī pārceltajā datumā cīņa nevarēja norisināties Latvijas galvaspilsētā.

P. Karlsons

Sludinājumus un reklāmu laikrakstā iesniedz ērti arī no sava tālrunā!